

„Hiteles példaképek kellene. És nagyon fontos a kiindulópont. Az ismeretek. Annak tudatosítása, hogy az ember csak egy a Földet benépesítő számtalan faj közül, s mint ilyen, a természet része. Nagyon elszakadtunk a természettől, és legfontosabb kicsit visszakapcsolni, megérteni, megérezni, hogy az ember biológiai lényként a természet része.”

TARTALOM

6. tanterem

Lehetőségek a mai magyartanításban – Kintzel Krisztina írása

5. láthatár

Minden magyar gyermek számít – beiskolázási kampány

7. portré

A gond ott kezdődik, amikor a szülő román iskolába írta a gyermeket – Biró István beszélgetése Fekete Magda magyartanárral

10. láthatár

Átszervezik a nagyváradi tanítóképzést

14. diákszemmel

Művészeti diákok a kényeszerű online oktatásról – Lőrincz Anna írása

21. szülői szemmel

Amikor beteg a gyermek – Bartha Réka írása

22. pályáz(z)atok

Apáczai-díj: pályázati felhívás pedagógusoknak – 10. kiírás
Mémverseny középiskolások számára

12. tanárszemmel

Virtualitás, avagy nem elég érdekes már a való világ? – Matei Linda írása

16. lélekjelenlét

Nagyon el tud fáradni az ember lelke – Birta-Székely Noémi beszélgetése Ágoston Imola iskolapszichológussal

23. hivatalos

18. lélekjelenlét

Csudafirka – a kognitív képességek fejlesztése – Moldován Zenkő írása

20. magánterület

A mi iskolánk – László Noémi írása

FOTÓ: MAKKALMÁRK

10.

Megszeretni a környezetet: kíváncsisággal fordulni egymás felé

mk

• tanárszemmel • diákszemmel • szülői szemmel

• lélekjelenlét • tanterem • láthatár • óvoda • fotóriport

• hivatalos • vakáció • iskola és kultúra • pályáz(z)atok

• magánterület • térkép

Rendelje meg
a Magyar Közoktatást
a 2022-es évre!

www.comunitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2021–2022-es tanévben is számítunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos meglátásaikat. Kérjük, számoljanak be a Magyar Közoktatásban arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni. Arról is írhatnak, miként befolyásolta és befolyásolja a járványhelyzet a tanítás, tanulás folyamatát.

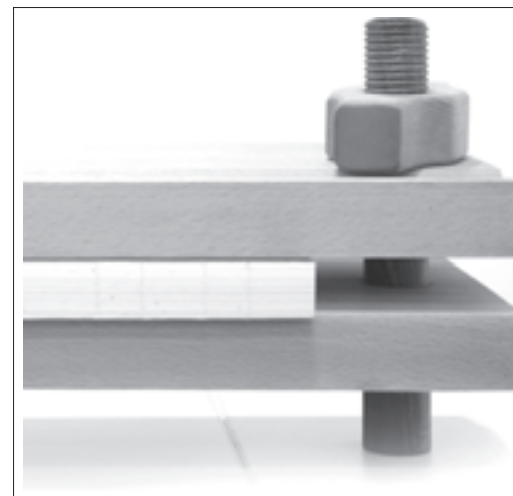
A Communitas Alapítvány által kiadott, immár tizenegy éve megjelenő Magyar Közoktatást együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreatívfejlesztés vagy elgépiesedés?
- Mi a legszebb és mi a legnehezebb a pedagógusi hivatásban?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleményanyagait az mko@communitas.ro e-mail-címre!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatás> webcímen.

www.facebook.com/magyarkozoktatás

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0733-91-06-24-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-733-91-06-24
e-mail: mko@communitas.ro

Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

Megszeretni a környezetet: kíváncsisággal fordulni egymás felé

A környezettudatosság nem lecke, hanem életmód

Karizmatikus tanító kell ahhoz, hogy a kötelezők ellenérzést kiváltó unalmas sulykolás helyett szórakoztató ismeretek, készségek formájában rögzüljenek a diákokban. A klímaharc és környezetvédelem márpedig csak úgy lehet eredményes, ha a személyes mindennapi életünk szerves részévé válik. Klímavészhelyzet elrendelésének küszöbén mi hatékonyabb: a tantárgyasítás vagy a tudományos interaktív megtapasztalás, esetleg a személyes példa? Válaszokért a NECC-csapat természettudósait faggattuk.

Mire ez a cikk megjelenik, már le is jár a gyermekek éghajlatváltozással és környezetvédelemmel kapcsolatos nevelését célzó, az államelnöki hivatal néhány hete közzétett jelentésének és javaslatcsomagjának közvitéje. Maga a jelentés sok bürokratikus, szervezeti, de éppen elég értelmes ötletet is felvet, amelyekben közös, hogy (mily meglepő!) pluszfeladatokat je-

A biológia tele van kémiával, matekkal és fizikával is, egy egyhetes program során lenne idő ezekre a kapcsolatokra is érdemben kitérni. Nagyon jó lenne kialakítani egy olyan helyszínt, ahol ezekről a tantárgyakról együtt is lehet tanulni, de ezek a tervek még nagyon álom szintjén vannak meg.

lent a pedagógusok számára, bár ezúttal némi kilátásba helyezett kompenzációért cserébe. Ugyanakkor tekintélyes pénzforrások ígérését is megszellőzteti, amiből – az eddigiek alapján legalábbis nagyon úgy tűnik – végre pont azok a szervezetek, egyesületek, kezdeményezések is részesülhetnének, amelyek sok esetben már évek óta pont ezzel foglalkoznak: magyarázzák, megtapasztaltatják a természeti világot, változásait, felelősségünket játékosan, szórakoztatóan, interaktívan, kevés vagy semmi támogatással.

FOTÓ: PÍKABAY

Tájfutással ötvözött természetismereti vetélkedőkkel is növelhető a környezettudatosság

Mint amilyen például a kolozsvári NECC (Nature Education Community Center/Természettudományos Közösségi Oktatóközpont) – a Babes–Bolyai Tudományegyetemen (BBTE) végzett biológusoknak és ökológusoknak a természet változatosságát hirdető szakmai társasága, melynek célja a szemléletformálás és tudomány-népszerűsítés természetismereti foglalkozások révén, ahol fontos szerepe van a játszva tanulásnak. Tudományos játszóházaikkal fesztiválokon is találkozhatunk, vizszatéró vendégei például a Kolozsvári Magyar Napoknak. Heti több alkalommal rendszeres foglalkozásokat tartanak a Rhédeyben különböző korosztályoknak, hétfőként megfigyelő kirándulásokat szerveznek, meghívásra osztályokba is elviszik tematikus tevékenységeiket. A környezettudatos neveléssel kapcsolatos elképzelések

kapcsán hármójukat kérdeztük arról, miként látják hatékonyan megvalósíthatónak a környezettudatos nevelést: dr. Macalik Kunigundát, a BBTE Biológia és Geológia Karának egyetemi adjunktusát, Rész Katalint és Szabó Csillát, akik ökológia és környezetvédelem alapképzést, szárazföldi és vízi ökológiai mesterképzőt végeztek pedagógiai modullal.

Iskolabusz helyett iskolabicikli

Rész Katalin: A jó példa ragadós. A gyerekek sokszor abból tanulnak, amit látnak. Ha azt látják otthon, hogy rengeteg élelmiszert felvásárolnak, majd annak a felét kidobják, lehet felnőttként hasonlóan fognak eljárni. Egyszerre kellene felhívni a gyerekek és a felnőttek figyelmét a környezettudatosságra már csak azért is, hogy a gyerekek ne két oldalról kapjanak kétféle információt, illetve

hitelesebb lesz akkor az információ, ha a gyakorlatban is látják. Vannak egyes dolgok, amelyeket jó lenne megtanulni valahol, mint például a szelektív hulladékgyűjtés esetén mit hová lehet dobni, illetve egy-két gyakorlati tippet is lehetne adni, de ez nemcsak az iskolapadba való, hanem a mindennapi életünk része kellene hogy legyen.

Szabó Csilla: Szerintem az egyik legjobban működő dolog minden nevelési projektben az, ha mi magunk is ugyanazt csináljuk, mint amit a gyerektől elvárunk. A környezettudatosság nem a mi szakterületünk, mivel mi a természetismeretre helyezük a hangsúlyt, a határ vékony e két dolog között, és természetesen vannak átfedések. A mi

Évek, évtizedek óta akadnak az ifjúság számára követendő példák, amelyek még „menőnek” is számítanak, és interaktív, játékos, szórakoztató tevékenységekre is szép számmal bukkanhatunk.

esetünkben például az, hogy biciklivel és tömegközlekedéssel megyünk az általunk szervezett kirándulás indulási helyszínére, vagy otthon készített szendvicset viszünk uzsonnára és nem chipset. Ugyanakkor nekünk sem megy „tisztán” a környezettudatosság, ha fogalmazhatunk így, hiszen van, amikor az ember fáradt, és inkább leszalad a közeli boltba káposztát venni, minthogy betervezeten vásároljon mindennap a helyi termékek boltjából. De visszatérve az iskolai tantervre, ez nem muszáj egy heti egyórás, osztályteremben töltött tantárgy legyen, lehet az maga a gyakorlat – a klasszikus példák, mint a tömegközlekedés, bicikli, szelektív hulladékgyűjtés, nem pazarló életmód. Ezekről lehet beszélni, de a gyakorlat, a megszokás sokkal fontosabb. Barcelonában például kialakult egy mozgalom, ami az iskolabusz helyett iskolabicikli néven fut, és közösen, rendőri kísérettel bicikliznek a gyerekek és segítők az iskolába. Ha nálunk is kialakulna ilyen mozgalom, az már egy nagyon

jó gyakorlati lépés lenne. Viszont ehhez infrastruktúra is kell, Kolozsváron például teljesen érthető módon nagyon sokan azért nem bicikliznek, mert nem biztonságos.

Ami a tantervet illeti, én inkább úgy tudnám elképzelni ezt a tantárgyat, hogy minden osztály havonta egy napot a kirándulásra szán, és kimennek valahova, rendszeresen, akár ugyanoda is, és akkor nagyon szépen lehet látni a változásokat, a rügybontástól vissza a téli nyomokig. A tantervet semmiképpen nem egy nagyon leszűkített, lexikális tudást elváró dokumentumnak képezem el.

Macalik Kunigunda: A környezettudatosságra való nevelés a családban kezdődik. Ez gyakorlatilag nem lehet egy tantárgy, lecke, mivel tulajdonképpen itt életmódról van szó. Hiteles példaképek kellene. És nagyon fontos a kiindulópont. Az ismeretek. Annak tudatosítása, hogy az ember csak egy a Földet benépesítő számtalan faj közül, s mint ilyen, a természet része. Nagyon elszakadtunk a természettől, és legfontosabb kicsit visszakapcsolni, megérteni, megérezni, hogy az ember is biológiai lényként a természet része. Kíváncsisággal, alázattal fordulni a többi élőlény felé (és igen, embertársaink felé is), megismerni, megszeretni a minket körülvevő élőlényeket. Ha ez megvan, akkor már természetesen adódik, hogy amit/akit szeretünk, azt óvjuk, tehát ettől kezdve máris környezettudatosan élünk.

Zöld Hét, új tantárgy, források

A fentiekkel összhangban az elnöki jelentés is világossá teszi, hogy a gyermekek éghajlatváltozással és környezetvédelemmel kapcsolatos nevelése csak a tág nyilvános szféra – központi intézmények, helyi hatóságok, tanárok, civil szervezetek, cégek, szülők és közösségek, diákszervezetek stb. – összefogásával lehet hatékony. A konkrét javaslatok között szerepel a 2021–22-es tanévben az Iskola másképp programjainak alakítása oly módon, hogy azoknak legalább a fele kapcsolódjon a környezetvédelemhez, valamint a Zöld Hét bevezetése a következő tanévtől. A biológia, földrajz, kémia, állampolgári ismeretek tantárgyak klímaváltozással és környezetvédelemmel kapcsolatos részeinek bővítése már az idén

szeptemberre, majd folyamatos frissítése a legújabb tudományos megállapításokkal és eredményekkel, környezetvédelmi és klímakompetenciák fejlesztése. A témával foglalkozó opcionális tantárgyak és tanfolyamok új résztvevőkre történő kiterjesztésének szorgalmazása, az ilyen képzéseket kínáló iskolák számának évről évre történő megkétszerezésével. Diákok, tanárok, civil szervezetek, hatóságok helyi, országos és nemzetközi partnerségeinek kialakítása (tapasztalatcsere, közös rendezvények stb.) – a cél 2023 decemberéig a diákok és tanárok negyedét, 2025 decemberéig háromnegyedét bevonni ezekbe a tevékenységekbe.

Júniusig létrehoznának egy szeptemberben élesíthető honlapot, amely összegyűjti a környezetvédelem és klímaváltozás témájához kapcsolódó eseményeket, digitális könyvtárat kínál, tájékoztat a

A folyamatos érzékenyítő képzés az iskola adminisztratív személyzetére is kiterjedne, a tanárok kompetenciafejlesztésének határideje 2022. július, de később folyamatosan tanfolyamokat szerveznének az oktató személyzet részére.

le hívható támogatásokról, partnerségi lehetőségekről, adatbázissal szolgál az iskolán kívüli tevékenységeket kínáló szervezetekről. Jövő év márciusáig tízezer „miniinspektor” használná a júniusig kidolgozandó mobilalkalmazást, amellyel a diákok követhetnék környezetük minőségmutatóinak alakulását és szimulációkkal felkészítenék őket arra, hogyan járjanak el természeti vészhelyzetek esetén.

Áprilisig minden iskolában kijelölik a területért felelős tanárt, akinek alighanem fontos szerepe lesz a jelentés szerint decemberig kidolgozandó fenntartható iskolatervnek a helyi hatóságokkal közösen elképzelt megalkotásában. Osztályonként, iskolánként a diákok köréből júniusi határidővel kijelölt klímanagykövetek felügyelnék a környezetvédő

FOTÓ • MAKKAIMÁRK

A jó példa ragadós. A gyerekek sokszor abból tanulnak, amit látnak, ha a szülő gyakran biciklizik velük, beépül az életmódjukba

intézkedések alkalmazását, szorgalmaznák a diákok részvételét környezetvédő programokban. Szorgalmazták cserkészhálózat (ranger) kialakítását szeptemberig.

Fontos része a kerettervnek az infrastruktúra-fejlesztésre lehívható támogatások bővítése. A tanintézmények fenntartható jellegének fejlesztésével 2030 végéig felére csökkentenék az óvodák és iskolák karbonlábnyomát. 2025 végéig 300 ezer négyzetméternyi iskolaépület válik fenntarthatóvá (hőszigetelés, nap-elemek, tervezett zöldövezet kialakítása, szelektív hulladékgyűjtés), és 45 ezer négyzetméternyi új zöldiskola épül, és a tervek szerint 2030-ig ezer tanintézmény válna a felsorolt átalakításokkal fenntarthatóvá. Jövő év júniusáig 3200 elektromos iskolabuszt kapnának az iskolák, 2025-ig szeretnék 40%-kal, 2030-ig 60%-kal csökkenteni az iskolabuszok káros gáz kibocsátását. Év végéig az iskolák legalább 90%-át felszerelnék szelektív hulladékgyűjtéshez szükséges infrastruktúrával, komposztálóval.

A folyamatos érzékenyítő képzés az iskola adminisztratív személyzetére is

kiterjedne, a tanárok kompetenciafejlesztésének határideje 2022. július, de később folyamatosan tanfolyamokat szerveznének az oktató személyzet részére, ebben a tervek szerint 2023 decemberéig 3000, 2024 végéig 7000 tanár venne részt. Jó hír, hogy már idén szeptemberre előirányozták a környezettudatos nevelésben szerepet vállaló tanárok fizetéskiegészítését, bár ezek nem feltétlenül pénzbeli juttatásokat, hanem akár hazai és külföldi környezetvédelmi programokon való részvételt jelentenek.

Ökotudatosság Györgyfalvától Kalotaszentkirályig

Ahogy a néhány éve történt országos bevezetések az Iskola másképp hét nagyon sok magyar tannyelvű intézményben iskolanapok formájában már több évtizedes múltra tekintett vissza, úgy például magyar közösségekben a cserkészmozgalom is jóval ismertebb és kedveltebb, és az iskolanapokon szép számmal találunk környezetbarát foglalkozásokat. A kolozsvári Apáczai-líceum tájfutással ötvözött természetismereti

Xantus-vetélkedője több mint húszéves, és egykori igazgatója, Wolf Rudolf már a kilencvenes években legendás volt arról, hogy biciklivel járt iskolába, hasonlóképpen az utódja, Vörös Alpár, aki több tanártársával együtt gyakran vesz részt jótékonysági és közösségi futórendezvényeken. A kalotaszentkirályi iskolában a 2000-es évek legelejétől rendszeresen zöld programokat szerveznek a Föld napján, híres a helyi Silvanus Ökológiai Egyesület ökotábora is, Fejér Ákos Györgyfalván néhány éve szervezi a Gyurgyóka természetismereti vetélkedőt. Az alternatív pedagógiai módszerekkel oktató iskolák (Montessori, Waldorf stb.) esetében találkozunk erdei iskolahéttel, a Montessori-módszerű kolozsvári Talentum Református Iskola az utóbbi években rendszeresen szervezett elektronikai hulladékgyűjtést, és 2020-ban az ifjúsági részvételi költségvetési szavazáson önkormányzati támogatást nyert a diákok pályázata, amely állandó elektronikai hulladékgyűjtő pontot hozna létre a ferenceseknél. Vagyis évek, évtizedek óta akadnak az ifjúság számára követendő példák, amelyek még

„menőnek” is számítanak, és interaktív, játékos, szórakoztató tevékenységekre is szép számmal bukkanhatunk. Ha eddig pályázatokból, önkormányzati támogatásokból, szponzorálásokkal, olykor esetleg részvételi díjjal is körülményesebben szervezték az ehhez hasonló tevékenységeket, a közeljövőben talán ez is javára változhat, és a pénzszerzésre pazarolt energiákat is inkább a lényegre fordíthatják.

Az utóbbi években kreatívabbnál zseniálisabb ötleteket valósított meg a NECC csapata, egy részük ingyenes, máshol részvételi díjat számítanak fel – az előrevetített célirányos állami források ezt is kiválthatnák. A Rhédeyházban 2020 őszén rendszeres természetismereti csoportfoglalkozások indultak korszerű bontásban egyfajta pár-

Csikkarcfalván, Vármezőben, Szenétén, Uzonban, Szentbenedeken is, kapcsolattfelvétel a NECC Facebook-oldalán lehetséges. A 2021-es magyar napokon mutatták be Kolozsváron a budapesti Magyar Környezeti Nevelési Egyesülettel közösen megálmodott, létrehozott és működtetett Beporzó vándortanösvény interaktív tudományos játszóházat, amely számos megközelítésben enged betekintést a beporzás, illetve a növények és beporzók rejtelmeibe. Amit ők csinálnak, Kolozsváron gyakorlatilag ez áll a legközelebb az erdei iskolához.

Jó lenne tantervvé tenni az erdei iskolát, kirándulást

– Mekkora a NECC-csapat? Honnan támad ennyi leleményes ötlet, és még mire számíthatunk, mit tartogattok a tarsolyotokban? Mi a távlati célotok a NECC-cel, hova szeretnétek fejleszteni, mit álmodtok belőle?

Rés Katalin: A csapat létszáma sokszor változó. Ötön kezdtük el, azóta egy-két tag cserélődött. A tevékenységtől is függ, hogy épp egy adott projekten hány ember dolgozik. Az iskolai foglalkozásokhoz többnyire négy ember szükséges, a kiscsoportos délutáni foglalkozásokat viszont egy-egy ember tartja. Az ötletelésben mindenki részt vesz. Sokszor jobban is haladunk, ha együtt dolgozunk, mert ha valaki elakadna az ötletben/tervben, akkor van ki ezen túllendítse. Szeretünk mindent magunk csinálni, ehhez pedig nagyon jó, hogy mindannyian egy kicsit mások vagyunk. Van, aki az ismeretsege által új emberekhez viszi el a hírünket, vagy tudja, hogy mivel kihez fordulhatunk, van, aki a szerkesztős dolgok csináltatásában tudja és használja, más rajzol, ír, vagy éppen egy új ötleten agyal. Teljesen nincs leosztva minden feladat felelősökhöz, mégis mindenki abból vesz ki a részét, amihez a legjobban ért. Idén nagyobb hangsúlyt szeretnénk fektetni az oktató játékok készítésére is a kirándulások és foglalkozások mellett.

Macalik Kunigunda: A csapat mondhatni a stabil tagok mellett kiegészül mozgó tagokkal. Stabilan hárman vagyunk a kezdetektől, Rés Katika, Szabó Csilla és Macalik Kunigunda. Egyik alapító tagunk, Pénzes Janka idéntől csak néhány programunkban, gyakorlatilag az ismeretterjesztő cikkek írásában

vesz részt. A kezdetektől napjainkig voltak még kollégáink, ugyancsak biológusok-ökológusok (Gál László, Kelemen Kinga, Király Blanka), akiknek időközben másképp/máshol alakult az életük, így már nem dolgoznak velünk. Jelenleg két új lelkes tagunk van, Láng Borbála és Sándor Dorottya. Nagy előrelépés volt, hogy 2020-ban az InstruMentor Egyesület kisegített bennünket egy teremmel, melyet most már mi bérlünk, és ott helyet kaptak eszközeink, de ugyanakkor gyerekfoglalkozásokat is tudunk

A konkrét javaslatok között szerepel a 2021-22-es tanévben az Iskola másképp programjainak alakítása oly módon, hogy azoknak legalább a fele kapcsolódjon a környezetvédelemhez, valamint a Zöld Hét bevezetése a következő tanévtől.

indítani (TETE – Természetismereti Terem).

Szabó Csilla: Régi álmom, hogy egy olyan helyszínünk is legyen, közel Kolozsvárhoz, ahova egynapos-egyhetes erdei iskola programokra ki lehet hozni osztályokat, illetve, hogy ez a tanterv része legyen. Mivel az iskolán kívüli tevékenységek korlátozott időkeretben zajlanak, nagy előrelépés lenne az, ha a természetismereti foglalkozások, kirándulások, erdei iskola jellegű programok a tanterv részei lennének. Természetesen ezt anélkül, hogy a tanítók és tanárok nyakába felesleges adminisztratív teher szakadjon a kirándulások miatt. A biológia tele van kémiával, matekkel és fizikával is, egy egyhetes program során lenne idő ezekre a kapcsolatokra is érdemben kitérni. Nagyon jó lenne kialakítani egy olyan helyszínt, ahol ezekről a tantárgyakról együtt is lehet tanulni, de ezek a tervek még nagyon álmom szintjén vannak meg.

KEREKES EDIT
keredit@yahoo.com

Júniusig létrehoznának egy szeptemberben elérhető honlapot, amely összegyűjti a környezetvédelem és klímaváltozás témájához kapcsolódó eseményeket, digitális könyvtárat kínál, tájékoztat a lehívható támogatóokról, partnerségi lehetőségekről, adatbázissal szolgál az iskolán kívüli tevékenységeket kínáló szervezetekről.

huzamos „iskolában”, kirándulásokon gyerekekkel együtt nézik, hallgatják, szagolják az erdők-mezők élővilágát, egyedi kivitelezésű és nagyon igényes-tetszetős madár-karácsonyfadíszeket, levélfülbevalókat készítenek, társasjátékokat alkotnak és faragnak (leveles, madaras természetismereti memóriajátékokat, baglyos kirakóst stb.), télen a Keleti parkban etetik a madarakat, meghívásra iskolákban tartanak játékos természetismereti foglalkozásokat, és még sorolhatnám. A necceseket programjaikkal elsősorban Kolozsvárra és a környékre (Györgyfalva, Fenes, Várfalva) hívták, de jártak már Szatmáron,

Minden magyar gyermek számít – beiskolázási kampány

Újraindította a romániai magyar nyelvű oktatás választását népszerűsítő, Minden magyar gyermek számít című beiskolázási kampányát az RMDSZ. A részletekről Magyarai Tivadar, a szövetség oktatásért felelős ügyvezető alelnöke és Szabó Ödön oktatási szakpolitikus, a képviselőház oktatási bizottságának alelnöke számolt be február 6-án kolozsvári sajtótájékoztatón. A kampány azokat a családokat próbálja megszólítani, amelyekben 6-7 éves iskolakezdő gyermek van; tapasztalatok szerint a családok 14–16%-át kell meggyőzni arról, hogy érdemes magyar iskolába íratniuk gyermeküket.

Magyarul tanulni nem hátrány

„A cél idén is az, hogy ebben a két hétben olyan hangulat alakuljon ki, amikor kiemelten figyelünk a magyar oktatás jövőjére. A szövetség kiemelt feladata a magyar oktatás fontosságának tudatosítása. Ugyanakkor hangsúlyozzuk, hogy magyarul tanulni nem hátrány, hisz a magyar nyelvű oktatást számos alapítvány, anyaországi közintézmény támogatja a délutáni oktatás, a tehetségápolás vagy felzárkóztatás számos formájában” – hangsúlyozta Magyarai Tivadar. Hozzátette, a beiskolázási kampány és az RMDSZ törekvéseinek köszönhetően, az országos népességcsökkenés ellenére, stabilizálódott a magyar elemi iskolákba beiratkozó gyermekek száma, amely 9500-10 000 diák között mozog, emellett pedig sikerült megtartani a magyar iskolák struktúráját is.

A magyar vagy részben magyar családokban nevelkedő gyermekek kb. 8–10%-a tanul román tannyelvű iskolában, az országban kb. 120 ezer diák tanul magyar nyelven.

Szabó Ödön elmondta, nagyon fontos az, hogy az elmúlt időszakban a magyar oktatási hálózat infrastruktúrája sok helyen megújult. Ez azt mutatja, hogy önkormányzati vezetőink az elmúlt években prioritásként kezelték az oktatási hálózat fejlesztését. Ugyanakkor pozitív irányba indult a román nyelv oktatásának minősége is, ami erősíti a tényt, miszerint ha egy diák anyanyelvi oktatásban részesül, ugyanúgy elsajátíthatja a román nyelvet is. Az elmúlt időszakban indult el az a pályázat, amelynek keretében 9 millió eurót fordítanak arra, hogy a kisebbségi oktatásban részt vevő, román nyelvet oktató pedagógusoknak új segédanyagokat, új, a tantervhez illeszkedő módszertani képzést biztosítsunk. „A feladatunk az, hogy minél több szülőt meggyőzzünk arról, hogy írassa magyar iskolába gyermekét. Még mindig van 8–10 százalékos diák,

Magyarai Tivadar hangsúlyozta: az országos népességcsökkenés ellenére stabilizálódott a magyar elemi iskolákba beiratkozó gyermekek száma

aki nem anyanyelvén tanul, mert vegyes házasságból származik, vagy mert lakhelyükön nem elérhető a magyar nyelvű oktatás. Én azt gondolom, hogy erősíteniünk kell közösségi vezetőként, pedagógusként, szülőként a magyar oktatás jelentőségét” – magyarázta a szakpolitikus.

Könnyebb anyanyelven tanulni

Könnyebb anyanyelven tanulni, és csak így teljesedik ki a nyelvtudás a hagyományokhoz, a kultúrához való kötődéssel. Az Iskola Alapítvány magyar állami támogatással 2500 kisiskolásnak biztosít ingyenes étkezést és iskola utáni pedagógusi felügyeletet, s bár ez nem tűnik soknak az országban magyarul tanuló elemisták számát tekintve (51 ezer), mégis nagyon fontos, mert egyes helyeken ez teszi vonzóvá a magyar iskolát. A magyar vagy részben magyar családokban nevelkedő gyermekek kb. 8–10%-a tanul román tannyelvű iskolában, az országban kb. 120 ezer diák tanul magyar nyelven. Az utóbbi években tízezer alá süllyedt, de 9500 körül stabilizálódott az elemi iskolát magyarul kezdő gyermekek száma, a magyar iskolákban a korábbi kutatói előrejelzésekkel ellentétben kisebb mértékben csökkent a gyermeklétszám, és a vegyes házasságban születő gyermekeket ma nagyobb arányban íratják magyar iskolába, mint korábban. Romániában 926 oktatási intézményben mintegy 1200 településen zajlik magyar tannyelvű oktatás, ezek 60%-a önálló magyar intézmény, a többi vegyes tannyelvű. Az apadó diáklétszám miatt az elmúlt nyolc évben 20–22 helyszínen szűnt meg a magyar nyelvű oktatás.

ÖSSZEFOGLALÓ

Lehetőségek a mai magyartanításban

A magyartanítás lehetőségeiről szerveztek nemrég szakmai tanácskozást: tavaly november 19–20-án első ízben rendezték meg Budapesten, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán a LEMMA – Lehetőségek a mai magyartanításban című konferenciát volt és jelenlegi tanár szakos hallgatók magyarországi és határon túli pedagógusok számára. A szervezők céljai közt szerepelt: termékeny párbeszédet indítani a magyartanárok között, hogy egymástól tanulhassanak a tanárképzéshez, a magyar tantárgy tanításához, és általánosságban az oktatáshoz kapcsolódó aktuális kérdésekről, dilemmákról. Ezek ugyanis a pedagógus napi rendszerességgel szembesül, de kevés alkalom adódik moderált, jelenléten alapuló, aktív és szakmai kommunikációra mindezekről.

A konferencián a magyar irodalom és nyelvtan tanításának társadalmi helyzetéről, szakmai vonatkozásairól, elvárásokról való tapasztalatokat osztottak meg egymással. Az esemény során hat kerekasztal-beszélgetésre és három plenáris előadásra került sor, melyek után lehetőség nyílt csatlakozni a beszélgetésekbe, hozzászólni, kérdezni, vitatkozni.

A következő kerekasztalok zajlottak: Rendszerben a rendszer ellen, A tankönyvpiac dilemmái – Kell-e nekünk, mi kell nekünk?, Ideológia, irodalom, tanítás, Iskolák közel s távol – Földrajzi és társadalmi különbségek, Bölcsész-e a magyartanár?, Hol vannak a közösségek?

Plenáris előadások: Fenyő D. György: Nemzeti tudáskanon – Iskolai gyakorlat, K. Nagy Emese: A sikeres oktatás kérdései, Molnár Gábor Tamás: Irodalomtudomány és magyartanítás: az elmélet és gyakorlat összefüggései. Olyan kérdésekre keresték a választ, mint: „Melyek a mai közoktatás legégetőbb problémái? Milyen jellegzetességei vannak egy „elitiskolának”, egy technikumnak vagy egy erdélyi iskolának? Miért szolgálhatja az irodalomelmélet is a gyakorlatot? Miért nem feltétlenül szerencsés mereven szétválasztani a bölcsészképzést és a magyartanárképzést? El lehet-e távolítani a tehetségtelen hallgatókat a képzésről? Milyen közösségek állhatnak védőhálóként egy magyartanár mögött? Magányos Don Quijoteként harcolnak-e a tanárok a rendszerben?” (olvasható az Elteonline.hu oldalon). Meghatározó élményt jelentett számomra, hogy erdélyi pedagógusként lehetőségem nyílt részt venni egyik kerekasztal-beszélgetésen, amelyet Berecz Lilla magyar–angol szakos tanárjelölt moderált: Iskolák közel s távol – Földrajzi és társadalmi különbségek címmel, melynek keretében nagyon személyes hangulat alakult ki az elhangzó beszámolóknak köszönhetően. Jómagam arról beszéltem többek

között, hogy mi a célja számomra a magyaróráknak, mi motivál még mindig a magyartanári pályán.

Uzsalyné Pécsi Ritához véleményével értek egyet, mely szerint nemcsak módszerekkel tanítunk elsősorban, hanem hangulattal, légkörrel. Ez alatt azt értem, hogy nagyon fontos az elfogadottság légköre, ahol a diák biztonságban érezheti magát, ahol megbízhatunk egymásban. A siker titka megtalálni a diák szívéhez vezető utat, ami által ő különlegesen érezheti magát az osztályban, lehet véleménye, valamiben ő is jó. Erre az irodalom egy nagyon jó eszköz. Fontos élményekhez, tapasztalatokhoz juttatni őket. Az érzelmi azonosulásra nevelés nagyon hangsúlyos tehát. Hiszem, hogy az fogja hosszú távon alakítani az életüket,

ami átmegy nap mint nap rajtuk, nem feltétlenül az, ami bennük marad. Ezért számomra az érzelmi intelligencia fejlesztése az egyik fontos célja a magyaróráimnak, ami által nem az értelemhez szólok csak. A szépirodalom mint művészet alkalmas ennek fejlesztésére. Ami mai napig motivál: ha látom, hogy a gyerekek szívesen jönnek magyarórára, ha látom beérni egy-egy ciklus végén a munkám gyümölcsét (pl. egyetemet választva magyar szakra felvételizik

valaki), ha tantárgyversenyre szívesen jelentkeznek, s akár díjakat is hoznak, ha valaki megszereti a lírát, vagy ha sikerül értő olvasóvá nevelnem őket. Órák elején külön élményt jelentenek a könyvajánlók vagy versajándékok. Egy érdekes élményemet is megosztottam egy verset nem szerető lányról, aki az olvasónaplójában Örkény: Dal című novellájából idézett: „Néha eszembe jut. Megpróbálom folytatni. Töröm a fejem, rímet keresek a hópehelyre. De hiába. Mindannyian tudunk valamit, és azt senki sem képes utánunk csinálni. Ez így van.” S akkor mégis megpróbálta befejezni, rímet találni a hópehelyre. Így írt: „Befejezés Janász dalához, s habár ez már nem az igazi, nem csak az övé. Janász és Tekla dala (a tied is lehet): Lassú pelyhekben hullik a hó, / Csilingelve fut az orosz szánkó, / Szállj, szállj kicsi hópehely, / s ha hiányollak, szavamra felelj!”

Ezekről az élményekről beszéltem kapcsolódva a beszéd-társaimhoz. Megértettem: hasonló problémákkal küszködnek, mint mi. Tetszett, hogy nyíltan, kendőzetlenül beszéltek ezekről a kérdésekről. Itthon, Erdélyben is el tudok képzelni egy ilyen jellegű konferenciát, melynek keretében lehetőség adódna a magyartanárok közötti nyílt kommunikációra.

A szerző a kolozsvári Sigismund Toduță Zenei Főgimnázium pedagógusa.

KINTZEL KRISZTINA

Fontos élményekhez, tapasztalatokhoz juttatni őket. Az érzelmi azonosulásra nevelés nagyon hangsúlyos tehát.

Beszélgetés a Brassó megyei Négyfaluban oktató Fekete Magda magyartanárral

A gond ott kezdődik, amikor a szülő román iskolába íratja a gyereket

Hogyan alakul a magyar gyermekek létszáma a szórványban, milyen nehézségekbe ütközik a gyerekek identitástudatának megőrzése, milyen kihívásokkal találkozhatnak az ott oktató pedagógusok? Többek között ezekről kérdeztük a Brassó megyei Négyfaluban oktató Fekete Magda magyartanárt.

– *Milyen nehézségekbe ütközik a gyerekek identitástudatának megőrzése a Brassó környéki szórványvidéken?*

– Brassóban születtem 1978-ban, Zajzonban jártam iskolába. Középiskolai tanulmányaimat az akkori Áprily Lajos Líceumban végeztem, majd a váradi Ady Endre sajtókollégiumban tanultam újságírást. A Brassói Lapoknál fél évig dolgoztam segédhírszerkesztőként. Úgy éreztem, nem elég a szakmához az el-

iskolák léteért, fenntartásáért. A mi térségünkben a színmagyar házasságból érkező gyerek még erős identitástudattal lép be az intézmény falai közé, hiszen zömében falusi településről származó diákok, ahol a család nyelvőrző, identitásalakító szerepe még számottevő. Az tény, hogy az óvodába, iskolába belépő gyerek hamar megtapasztalja, hogy a nyelv, amit beszél, nem elegendő a boldoguláshoz. Én azonban azt látom, hogy gyorsan és zökkenőmentesen sajátítja el a többségi nyelvet, hiszen köztereken, de még szűk családi körben is napi szinten találkozik román nyelvet beszélőkkel.

A gond ott kezdődik, amikor a szülő eldönti, hogy gyermekét román iskolába íratja, mert azt szeretné, hogy esélyegyenlőséggel induljon. Aztán lassan megtörténik a baj: a gyermek már nem hajlandó megszólalni magyarul, szégyellni kezdi anyanyelvét, otthon se beszél és felnőttkorára nyelvet vált. S jobbra identitást is, mert köztudott, hogy a nyelv az identitás legfontosabb őrzője. Ennek a folyamatnak vagyunk mi, magyar pedagógusok, értelmiségiek tehetetlen és szomorú szemlélői.

Ezt az asszimilálódást megelőzendő nem hivatalosan szóba szoktunk állni a kicsik szüleivel. Én személyesen Péntek János tanár úr 2011-ben megjelent szülőknek szóló nyílt levelét szoktam parafrázálni: elmondom a vegyes házasságban élőknek is, és nemcsak nekik, hogy nagyon fontos, hogy az elsőként megtanult nyelv a magyar legyen, mert akkor írni-olvasni is könnyebben megtanul ezen a nyelven. Így nyitva áll előtte az út a történelem, az irodalom felfejtéséhez, szülei, nagyszülei kultúrájának, vallásának megismeréséhez. Ez mindannyiunk közös kincse. Továbbá

azzal is szoktam érvelni, hogy a román nyelvet ebben a tömbromán környezetben amúgy is el fogja sajátítani, boltban, románórán, a szomszéd gyerektől, a tévéből. Minden idegen nyelv megtanulásának alapja: a magas szintű anyanyelvi, magyar nyelvi tudás. És ma már van lehetőség magyar nyelven végigjárni az iskolát, óvodától egyetemig. Ha már kiskorában román tagozatra íratják, sohasem tanul meg rendesen magyarul, és elindul a beolvadás útján.

A gond ott kezdődik, amikor a szülő eldönti, hogy gyermekét román iskolába íratja, mert azt szeretné, hogy esélyegyenlőséggel induljon. Aztán lassan megtörténik a baj: a gyermek már nem hajlandó megszólalni magyarul, szégyellni kezdi anyanyelvét, otthon se beszél, és felnőttkorára nyelvet vált.

Akkor értük el célunkat, ha a diákjainkból jól tájékozott, önmagukat és életüket konstruktív módon irányítani tudó embereket neveltünk. Ehhez az kell, hogy a tanár legyen hiteles, rendelkezzen magas szakmai tudással, legyen érdeklődő, név szerint ismerje diákjait, akár családi hátterüket is.

méleti tudásom, ezért a Babeş–Bolyai Tudományegyetem magyar–néprajz szakára felvételiztem. Hazatérésemkor a megüresedett hosszúfalu-alszegi iskola magyartanári állását pályáztam meg sikeresen. 2003 óta a George Moroianu Középiskola tanáraként dolgozom. Férjezett vagyok, egy fiú és egy lány édesanyja. Az iskola Négyfaluban található, amely mára városi, municípiumi rangot kapott. Tehát nem rurális környezetben tanítok, de intézményünk egy falusi iskola varázslatos hangulatát ontja. A gyermekek identitástudatának megőrzése érdekében küzdünk a magyar

A mi környékünkön a magyar identitást erősítő, magyarságukat pozitív élményként megélni engedő rendezvény, esemény kevés. Létezik városnap és nagyon ritkán egy-egy színházi társulat is megjelenik városunkban, de évente több mint két ilyen helyi eseményen nem tudunk részt venni. Ezért tanulmányi kirándulások, többnapos városlátogatások keretében látogatjuk a tömbmagyar megyéket és ismerkedünk Erdély történelmi-földrajzi-irodalmi emlékeivel, jellegzetességeivel.

– Erdély számos nagyvárosa környéke jellemző, hogy a környékbeli kisebb településeken inkább a nagyvárosi „elit” iskolákba íratják a szülők a gyerekeiket, ingáztatják őket. Érződik-e Négyfaluban is ez?

– A szülők többsége gyermeke boldogulási esélyeinek mérlegelése alapján dönt egyik vagy másik iskola mellett. A 9. osztályba felvételizők természet-

nehéz. Magyar névvel rendelkező gyermek lehet román identitású, és megtörté-
nik fordítva is. Az egyházi anyakönyvek keresztelői bejegyzései is baljós képet mutatnak. Egy-egy egyház nem jegyez be több mint 4-5 keresztelőt évente, s azok között is van külföldön élő. A helységben önálló magyar iskola is működik, a Zajzoni Rab István Középiskola. Összességében úgy saccolom, közel 450–460 magyar gyerek tanulhat települé-

Magyarnyelv-tudásuk kielégítő, bár a magyar nyelvterület periferiáján élünk. Polgárosodó falvak, középértelmiségiek gyermekei, akik elvárásokkal íratják gyerekeiket hozzánk: az iskoláztatás következtében gyermeküket önmagukhoz képest egy fokkal fentebb szeretnék látni a társadalmi érvényesülés ranglétráján. Természetesen előfordulnak nyelvhasználati hibák. Gyakori a román szavak használata, tükörfordítások, hibás vonzatok, a nákolás, suksükölés jelensége mindennapos az osztálykommunikációban. Gyomlálni, javítani kell. Egy másik kihívás számomra a magyar iskolai könyvtár. A kézikönyvek, szemléltetők, magyar-és történelemórán szükséges magyar nyelvű taneszközök hiánya. Nagy előrelépés lenne egy nyelvkabinet vagy könyvtár. Az iskolai olvasásfejlesztéshez állandóan nyitva kellene álljon a könyvtár ajtaja. Addig is ...marad a szótárcipelés.

– Sok szó esik arról, hogy a mai, a képernyők egyeduralmához szokott iskolásgenerációk tagjai egyre kevésbé olvasnak. Hogyan alkalmazkodik ma ehhez a magyartanár, milyen módszerekkel próbálja az irodalom szeretetére rávezetni a diákokat?

– Az olvasás szeretetét a családból (is) hozza a gyerek. És nemcsak a magyartanár feladata szövegértést, -értelmezést, fogalmazást tanítani. Mint ahogy az sem, hogy a helyesírás tanítása is kizárólagosan az ő felelőssége. Úgy gondolom, hogy mindkettő összetantárgyi feladat.

Az olvasóvá nevelés egész kicsi korban kezdődik. Mindig hangoztatom, szülő-társaknak, kollégáknak, családban, hogy a gyermekeinkkel együtt töltött minőségi idő, a közös játék, főzőcskézés, természetjárás, történetmesélés, közös sportolás stb. megtérül. A kicsi jövőjébe fektetünk be ezáltal, hiszen az ott-hon hallott élő beszéd-től, a mondókázás, éneklés, beszélgetős alkalmaktól indul minden. Értelmileg, érzelmileg és szociálisan egyaránt fejlődik a meleg családi társaságban. Akkor van baj, amikor az elektromos pásztor elé ültetjük le a gyereket, s a kis fejét nem a saját belső képei, képzelőereje tölti ki, hanem a késszen kapott virtuális világ. Azt látom, hogy túl sok szülő ad „digitális cumit” gyermekének. Bele sem gondol, mekkora kárt okoz pusztán a kényelmességéből és

A négyfalusi iskolában végző diákok nagy százaléka nagyvárosi iskolában tanul tovább

sen a város vonzásának engedve választanak, emellett megnézik a középiskolák kimeneti mutatóit: az érettségi eredményeket. A mi iskolánkban végző diákok nagy százaléka nagyvárosi iskolában tanul tovább, onnan remélve az alapos felkészültséget az első nagy megméretetésre. A környékbeli magyar tagozatok végzősei vegyesen döntenek az elméleti és a szaklíceumi osztály mellett, de tény, hogy bár a településünkön létezik elméleti középiskola, a város elvonja a középiskolást, de akár az elemista diákot is.

– Hogyan alakul az utóbbi időben a magyar gyerekek létszáma a településen?

Beiskolázási adatokkal dolgozik az érdekvédelmi szervezet is, hiszen a gyermekek identitásának számontartása

sünkön magyar tagozaton óvodai szinttől középiskoláig. A tágabb térségben (Keresztvár, Tatrang magyar tagozatainak figyelembevételével) ez a szám 600–650 körül forog. De a elmúlt öt-hét évben csak itt a Moroianuban is jelentős gyermekszám-csökkenést vagyunk kénytelenek elkönyvelni. Vagyis fogyunk...

– Egy szórványvidéken dolgozó magyartanár számára mi jelenti a legnagyobb kihívást munkájában?

– Iskolánk vonzáskörzetébe két falu tartozik: Hosszúfalu-Alszeg és Hosszúfalu-Felszeg. Ezenkívül a környék csángó magyar falvaiból is iratkoznak hozzánk gyerekek, többnyire Négyfaluban érdekelt szülők gyermekei (nagyszülők élnek itt, a munkahely köti őket ide)

tudatlanságból. Ül a gyerek a gép előtt, biztonságban van, csendben van, nem zavar... miközben a felnőtt fel sem teszi magának a kérdést: mi van a képernyő másik oldalán? S idő múltán egy befolyásolható, sebzett elméjű ember áll fel a kutyuk elől. Igaz, hogy a ma digitális generációnak nevezett gyerekek, az Y, a Z generáció másképp olvasnak. Tanulási igényeik, attitűdjük is más. Nincs türelmük magolni, memorizálni. Szimultán olvasnak, böngésznek. Hol van már a hagyományos olvasás szakaszos művelete: lineárisan, a szöveget értelmezve,

Gyakori a román szavak használata, tükörfordítások, hibás vonzatok, a nákolás, suksükölés jelensége mindennapos az osztálykommunikációban. Gyomlálni, javítani kell.

intencionálisan olvastunk. A mai gyerekek az információkat válogatva, egyedi elemekre, a felhasználóra koncentrálnak olvasnak. Képi olvasást művelnek, ami sokkal gyorsabb, mint a már említett hagyományos stratégia. Nem bízhatjuk tehát a véletlenre a könyvekkel való találkozást, tudatosan, szakszerűen, intézményes keretek között kell az olvasóvá nevelés iskolai lehetőségeit megragadni.

Az olvasásra a diákjaimat a következő módszerekkel veszem rá. Értékként kínálom fel a könyvet, a legértelmesebbje mindig olvas, velük beszélgetek, vitázom a művekről. A többiek is be szeretnének kapcsolódni, hiszen sok izgalmas mondat hangzik el. Ehhez feltétel az adott mű elolvasása. Létezik heti egy opcionálisra lehetőség, a drámajáték mellett az Olvassunk együtt! óra keretén belül, főként online tanításkor műveket elemzünk. A gimnáziumi szakasz elején meglátogatjuk a városi könyvtárat, ismerkedünk a magyar könyvfelhozattal. Olyan kortárs, de klasszikus magyar és világirodalmi műveket választok ki elolvasásra, ami többnyire az őket érdeklő témákra fókuszál: a történelem nagy igazságtalanságai, száműzetés,

barátságok kialakulása, fiúbandák rivalizálása, beilleszkedés egy csoportba, a felnőtté válás nehézségei, a gyermeki kegyetlenség határa, sci-fi, utópisztikus társadalmak, bűn és bűnhődés, az irgalmasság gyakorlása stb. Nem az a kérdés, hogy kortárs vagy klasszikus-e a szöveg. Addig, amíg örök érvényű igazságokat mond ki, mindent el lehet olvasatni. Interaktív tanulási helyzeteket alakítok ki olvasmányélmények megbeszélésekor (irodalmi törvényszék, vita, drámai konvenciók használata egy-egy nehezebb jelenetnél, pl. belső hangok technikája, a téma filmesített változata és a könyv összevetése). Időnként a szülőket is megszólítom és cinkosokká válnak. Nem belőlük akarok olvasót nevelni, hanem a segítségüket kérem, hogy mindennap olvasson a gyerek. Lapbookokat készítünk olvasmányainkból. A nyolcadikosokkal irodalmi blogot. És olvasóversenyeken veszünk részt. Vagy magyar könyvtárak olvasóvetélkedőin. Nagy az izgalom, lelkesen olvasnak. Idén 24 gyerek is bevezetett a versenyre, és kiolvasott egy-egy regényt. A gyerekek könyvjárlókat írnak. Megteremtjük a lehetőséget, hogy a suliujságban, vagy a Könyves tornác oldalon esetleg a Cimborában megjelenítsék írásaikat. S nem utolsósorban rendelni szoktuk közösen könyvjúdontságokat, gyermekfolyóiratot. Fontosnak tartom, hogy napirenden legyenek azzal, melyek az év könyvei. Mivel a környéken nincs magyar könyvesbolt, a Bookline-ról, az Ábel Kiadó oldaláról vagy Sepsiszentgyörgy, Csíkszereda könyvesboltjaiból szerzek be könyveket számukra. Lehetőség szerint részt veszünk könyvbemutatókon és könyvvásáron is.

– *Mi a pedagógusi hitvallása?*

– Hiszem, hogy az iskola feladata továbbra is az, hogy a gyerekeknek a felnőttkori élet működéséhez szükséges tudásanyagot átadja. Tudás- és kultúraközvetítő szerepe mellett az iskola falain belül meg kell valósuljon a szocializáció is, a közösségi viselkedés normáival, alapszabályaival való ismerkedés. Az iskola feladata kialakítani azokat a kompetenciákat, amelyek szükségesek a diák társadalomba való sikeres beilleszkedéséhez. A 21. század iskolájában azonban a tanár szerepe és feladata átértékelődött. A tudás kizárólagos birtokából egy sikeres tanulási helyzetet

megszervező facilitátorrá vált. Tapasztalom, hogy a diákok tudásgyarapításával kapcsolatos elkötelezettségét csakis interakció és támogató közeg biztosítása révén lehet elérni. A sikeres tanár-diák kommunikáció, az együttműködés az iskolai szocializáció kulcstényezője. Nagy munka, de nem lehetetlen kialakítani a diákban az az igényt, hogy belső késztetésből gyarapítsa tudását, és tudatosan reflektáljon fejlődő egyéniségére. Akkor értük el célunkat, ha a diákjainkból jól

Fekete Magda

tájékozott, önmagukat és életüket konstruktív módon irányítani tudó embereket neveltünk. Ehhez az kell, hogy a tanár legyen hiteles, rendelkezzen magas szakmai tudással, legyen érdeklődő, név szerint ismerje diákjait, akár családi háttérüket is. Tudjon bizalmas légkört teremteni, rendelkezzen magas beleérző képességgel, fejlett beszédkulturával, szeresse a gyereket, támogassa, legyen elnőző, ha a helyzet megköveteli. Legyen napirenden az újdonságokkal, mind szakmai-módszertani, mind intézményfejlesztés terén. Legyen bátor, jó csapatjátékos, bevállalós és kreatív, hiszen a kreatív emberek a jövő!

BIRÓ ISTVÁN

biro.istvan@hargitanepe.ro

A Iosif Vulcan Főgimnáziumból az Ady-líceumba költöztetik a magyar osztályokat

Átszervezik a nagyváradi tanítóképzést

A nagyváradi tanítóképzés megerősödését reméli Szabó Ödön parlamenti képviselő attól, hogy a tervek szerint ősztől a Iosif Vulcan Főgimnáziumból az Ady-líceumba költöztetik a pedagógiai osztályokat. Az RMDSZ Bihar megyei ügyvezető elnöke szerint itt több esélyük lesz fejlődni, mint a kétnyelvű pedagógiai líceumban.

Oktatásstratégiai és közösségi kérdésnek tartja Szabó Ödön parlamenti képviselő, hogy több évtizedes működés után ősztől elköltöztetnék a magyar óvó- és tanítóképző osztályokat a nagyváradi pedagógiai líceumból, jelenlegi nevén Iosif Vulcan Főgimnáziumból. Az RMDSZ oktatási

Ady-líceum jogelődjében, az egykori Orsolya-rendi iskolában zajlott. A két évszázados történetnek 1956-ban lett vége, de 1970-ben újból létrehozták a magyar tanítóképzőt itt, majd 1975-ben a belényesi román tanítóképzéssel együtt beolvasz-

nyelvű tanítóképző oda, ahol 200 éven keresztül működött. A szakértői döntést felvállaltuk és támogattuk, a történelmi egyházak és pedagógusszövetség támogatásával iktattuk a kérést a tanfelügye-lőségén” – mesélte.

Miniszteri rendelet várható

Szabó Ödön újságírói kérdésre elmondta: a Bihar megyei tanfelügyelőség jóváhagyta az átszervezésre vonatkozó kérést, a dokumentációt jelenleg a bukaresti illetékes hatóságok elemzik, és amennyiben jóváhagyják, miniszteri rendelet mondja ki, hogy a váradi tanítóképző magyar tagozata az Ady-líceumba költözik. „Nem megszüntetik szakot, hanem hazatér az alma materbe, ahol a legtöbbet működött” – hangsúlyozta. A képviselő szerint a legjobb nagyváradi magyar iskolának számító Ady-líceum rendelkezik pedagógus szak indításához szükséges akkreditációval, tavaly ugyanis bölcsődei pedagógusképzést szerettek volna indítani.

Az RMDSZ oktatási politikusa úgy tartja, az átszervezéssel „egyesítik és biztonságba helyezik” a váradi magyar tanítóképzést, ugyanakkor bővítik is, hiszen az Ady-líceum a pedagógiai líceum magyar tagozatán oktató pedagógusokat is kész átvenni, erről az iskola igazgatótanácsa döntött. Szabó a fényesnek nem nevezhető jelenlegi helyzetet illusztrálандó elmondta: a pedagógiai tanintézet magyar osztályaiban alig 13–15 diák van, s volt esztendő, amikor nem is indult magyar 9. osztály, ezért volt szükség a beavatkozásra.

Bevált az eddigi átszervezés

A képviselő emlékeztetett, hogy az elmúlt időszakban Bihar megyében született a legtöbb magyar önálló tanintézet,

A váradi tanítóképzőben a hetvenes évek óta képeznek óvodában és elemi osztályokban tanító pedagógusokat, az intézmény román és magyar tagozattal is rendelkezik. Az átcsoportosítás már pár évvel ezelőtt is szóba került, de akkor a szülők aláírásokat gyűjtöttek, ennek hatására a polgármesteri hivatal megakadályozta a költöztetést.

tották a pedagógiai líceumba. A belényesi képző 1990 után végül újraalakult, „csak a magyar tagozatunk maradt túsza ennek a kommunista történetnek” – fogalmazott a sajtótájékoztatón a képviselő.

Rámutatott, hogy míg a román tagozaton „teljes gerincű” oktatás zajlik óvodától 12. osztályig, a magyar tagozaton csak középiskolás osztályok vannak. A négy osztályba összesen 73 diák jár, akikre mindössze hat, végleges állással rendelkező tanár jut, „így a magyar nyelven való tanítás nem teljes”, értékelte. „Azt gondoltam a szakértői csapat, térjen haza a magyar

szakembere szerint ezáltal a tanítóképzés „hazatérne” az alma materbe, amelyben 200 évig működött, azaz az Orsolya-rendi iskola jogutódjába, a jelenlegi Ady Endre Elméleti Líceumba. Az RMDSZ Bihar megyei szervezetének ügyvezető elnöke egy február eleji kolozsvári sajtótájékoztatón rámutatott: nem új az ötlet, az RMDSZ öt éve készített oktatási stratégiájában is szerepel. Ez a dokumentum tartalmazza azokat a döntéseket, melyeket a magyar oktatás megerősítése érdekében hoztak, s melyekből azóta sok meg is valósult.

A szövetség politikusa rámutatott: a váradi magyar tanítóképzés története 250 éves múltra tekint vissza, amiből 200 az

Kleszken Éva, a Iosif Vulcan Főgimnázium aligazgatója, a tanítóképző magyar tagozatának vezetője

példaként a Szacsvey Imre Általános Iskolát, a váradi egyházi oktatási intézményeket, a szakoktatás átszervezését, a nagyszalontai Arany János- és a margittai Horváth János-gimnázium létrehozását említve. A képviselő szerint valamennyi előintézményben voltak olyanok – pedagógusok, szülők, diákok –, akik elleneztek a döntést, de a jövő nem őket igazolta. „Egyik iskola sem gyengült ezáltal, amikor lecsillapodtak a kedélyek, megerősödve jöttek ki a helyzetből” – érvelt. Rámutatott, a nagyváradi Bonitas speciális iskolát 100 diákkal indították, ma 160 tanuló jár ide, és a többi iskolában is hasonló a tendencia.

A képviselőház oktatási bizottságának alelnöke hangsúlyozta: a váradi magyar tanítóképző Ady-líceumba való költöztetése „nem politikai, hanem oktatásstra-

A képviselő emlékeztetett, hogy az elmúlt időszakban Bihar megyében született a legtöbb magyar önálló tanintézet, példaként a Szacsvey Imre Általános Iskolát, a váradi egyházi oktatási intézményeket, a szakoktatás átszervezését, a nagyszalontai Arany János- és a margittai Horváth János-gimnázium létrehozását említve.

tégiai és közösségi kérdés”. Megvalósítására két lehetőség volt: évről évre nem indítanak magyar 9. osztályt a pedagógiai gimnáziumban, így „elfogy” a magyar tagozat, vagy egyszerre viszik át a magyar osztályokat. Szabó az elsővel ellehetetlenítették volna a pedagógusokat, megszünt volna a katedrájuk, ezért döntöttek a második variáns mellett. Így nekik is lehetőségük van átmenni az Adyba, mely annak ellenére, mely a közelgő teljes felújítás ellenére képes befogadni a négy tanítóképző osztályt. Magyarai Tivadar, az RMDSZ oktatási alelnöke a sajtótájékoztatón rámutatott: nem volt olyan, iskolákat érintő változás Erdélyben, ami ne lett volna pozitív, és mégis ne elleneztek volna egyesek.

Ellenzik az érintettek

Az RMDSZ szakpolitikusainak ellentmondva Kleszken Éva, a Iosif Vulcan Főgimnázium aligazgatója, a tanítóképző magyar tagozatának vezetője a Krónikának úgy nyilatkozott, hogy az RMDSZ által jónak vélt változtatást a szülők, a diákok és pedagógusok is ellenzik. A lapnak elmondta: hivatalos értesítést még nem kaptak, de az egyeztetések alapján már biztosra vehető, hogy ősztől beolvasztják az Ady-líceumba a magyar tagozatot. Egyelőre csak arról van hivatalos döntés, hogy ősztől nem indul 9. osztály a tanítóképzőben, ám az is része a tervnek, hogy a másik három, 10–12. osztályt is átköltöztetik az egykori Orsolya-rendi zárdába. Kleszken Éva szerint erről hivatalos egyeztetés zajlott a Bihar megyei tanfelügyelőségen a két tanintézet igazgatója és Kéry Hajnal főtanfelügyelő-helyettes részvételével.

Emlékeztetett, hogy a váradi tanítóképzőben a hetvenes évek óta képeznek óvodában és elemi osztályokban tanító pedagógusokat, az intézmény román és magyar tagozattal is rendelkezik. Az átcsoportosítás már pár évvel ezelőtt is szóba került, de akkor a szülők aláírásokat gyűjtöttek, ennek hatására a polgármesteri hivatal megakadályozta a költöztetést. Az aligazgató szerint a tanári kar is ellenzi az átcsoportosítást, és hiába volt szó arról, hogy őket is átveszik, erről még nem kaptak hivatalos értesítést. Rajtuk sok múlik, világított rá, egy tanítóképzőben létfontosságú, hogy hozzáértő személy tanítsa a pedagógiát, pszichológiát, módszertant, vezesse a szakmai gyakorlatot a jövődöbéli pedagógusoknak.

Kleszken Éva attól tart, hogy a tanítóképzős diákoknak nehezebb lesz megállni a helyüket az Ady-líceumban, főként az érettségien kerülhetnek hátrányos helyzetbe. Az aligazgató szerint a magyar tagozat távozásának a tanítóképző román tagozata és igazgatója sem örül, a két oktatási vonal ugyanis mindig jól kijött egymással. „Nem volt soha gond közöttünk, így a román igazgató sem akarta a változást, mai napig nem akarja” – idézte a lap Kleszken Évát.

A néppárt sem ért egyet a döntéssel

A Iosif Vulcan Főgimnázium magyar tagozata megszűnésének veszélyére elsőként az Erdélyi Magyar Néppárt (EMNP)

hívta fel a figyelmet, az alakulat részéről az iskola vezetőtanácsába delegált Orbán Mihály online petíciót is indított, melyek több százan láttak el kézjegyükkel. Orbán Mihály és Csomortányi István, a néppárt elnöke egy váradi sajtótájékoztatón elmondta, hogy miközben a főgimnázium vezetősége által benyújtott jövő évi beiskolázási tervben is szerepel a magyar tagozat, az Ady-líceum is kérelmezte egy vegyes, dada- és tanítóképző osztály indítását. Orbán Mihály szerint utóbbiban kevesebb magyar diák tanul-

Kéry Hajnal Bihar megyei főtanfelügyelő-helyettes

hatna tanítónak, ugyanis 14 dada és 14 tanító képzését kérelmezték egy 28-as létszámú osztály keretében, miközben a jelenleg zajló tanévben a tanítóképzőben 19 kilencedik osztályos diák van. A magyar tagozat elköltöztetésére utal szerinte az a január 21-i keltezésű dokumentum is, melyben a főgimnázium vezetősége egy román tannyelvű matematika-informatika osztály létrehozását kérte a tanfelügyelőségtől és az indoklásban a magyar tagozat megszűnésére hivatkoznak. Orbán Mihály felidézte: a magyar tanítóképzés elköltöztetésére irányuló törekvés egy január eleji vezetőtanácsi ülésen vált ismertté, és egyaránt megdöbbenetett a tanárokat, a diákokat és a szülőket, nagy a felháborodás, és azóta sem volt egyeztetés a kezdeményezők és az érintettek között. Csomortányi István úgy vélte, Szabó Ödön képviselő ezzel a lépéssel is tovább akarja erősíteni az RMDSZ Bihar megyei oktatási intézményekre gyakorolt befolyását.

P. M.

Virtualitás, avagy nem elég érdekes már a való világ?

Az élethosszig tartó egészségtudatos aktív életvezetés a modern testnevelés-oktatás legfőbb célja. Jogosan tehetjük fel a kérdést: ez a küldetés valóban megvalósítható-e a jelen körülmények között?

Az unatkozás nem ritka jelenség főleg az általános iskolás gyerekek körében. Unalmasnak tartják a tananyagot, unatkoznak a szünet alatt, vagy épp a tanárt érzik unalmasnak. Johann Friedrich Herbart (német neveléstudós, 1776 – 1841), a neveléstudományok egyik úttörője szerint az unalmasság az iskolában halálos bűn. Nézete szerint akkor válik vonzóvá a pedagógia, ha a tanulók érdeklődését képes optimális szinten fenntartania. A kérdés és egyben talán a legnagyobb kihívás is a mai pedagógusok számára talán az lenne: túlszárnyalhatók és ezáltal érdekesebbé, ingergazdagabbá tehetők az iskolai tantárgyak annál a virtuális világnál, amihez a gyerekek szinte korlátlanul hozzáférnek?

Digitális eszközök sűrűjében

A legegyszerűbb megfogalmazásban az unalom nem más, mint egy olyan állapot, melyben az érdeklődés szintje nagyon alacsony, vagy egyáltalán nincs is. A tanuló ebben a hangulatában nem tudja eldönteni mihez kezdjen, vagy hogy egyáltalán tegyen-e valamit. Az elemi tagozat elvégzése után a kiskamaszok a színes, mesékkel és játékokkal fűszerezett varázslatos környezetből egy ridegebb és ingerszegényebb környezetbe találják magukat ötödikésként. Az osztályterem falairól eltűnnek az egyéni rajzok és kézimunkák, már nem köszön rájuk egyenként az ábécé összes betűje és a számok csodálatos világa. Helyette az okostelefonok, táblagépek és számítógépes játékok veszik át az uralmat. Mindezek egy olyan dimenzióba tereklik a gyerekek figyelmét, melyhez túl kevésnek és túl unalmasnak bizonyulnak az iskolai tantárgyak. Ugyanakkor az intézményesített oktatási rendszer is meredek gátolja a gyerekek egyéni

ötleteinek kibontakozását, így könnyen háttérbe szorul a kreativitás és ezzel együtt a tehetség gondozás is. Annak ellenére is, hogy a társadalmi, illetve a gazdasági megújításban talán ezeknek volna a legnagyobb szerepük. Sajnos a mai iskolai rendszerek zöme a hangsúlyt az olykor korlátlan adathalmozásra és adatmemorizálásra teszi még annak ellenére is, hogy a mai gyerekeket legalább négy-öt fajta digitális adathordozó eszköz veszi körül, melyeknek ugyanez a funkciója. Sokan gondolják úgy, hogy a tehetség majd úgyis utat tör magának, pedig ez, egyike a legnagyobb tévhiteknek. A megfelelő szabályok és korlátok, továbbá a differenciált és individualizált oktatás nélkül úgy veszítjük el nemcsak a tanulók érdeklődését, de a tehetségeket is, mintha azok soha nem is léteztek volna. Természetesen ehhez elengedhetetlen a kölcsönös szülő-pedagógus együttműködés. Az okostelefon és a virtuális játékok mértéktelen használata nemcsak otthon, de az iskolában is szinte esélyt sem ad, sem szülőnek sem pedagógusnak arra, hogy a való világot a gyermek számára érdekesebbé tegye.

Ingerszegény a labdázás?

Az iskolai szünetek, illetve a felügyelet nélküli lyukas órák talán azok az időintervallumok, melyek a legnagyobb teret képesek adni a gyermekek kreativitásának, és nem feltétlenül pozitív értelemben. Köztudott tény, hogy ilyenkor születnek meg a legnagyobb, gyerekek számára „zseniális” ötletek és csínytevések, melyek rendkívül szórakoztatóak számukra, ellenben nem feltétlenül azok a pedagógusok körében. Nem csak a gyerekek, de minden emberi lény, természetünkéből adódóan, folyamatos készletét érzünk arra, hogy olyan tevékenységekkel töltsük ki az időnk,

A virtuális világban az impulzusok megállás nélkül kaphatók, amihez képest a való világban a megvalósítás sokkal nehezebb.

melyek képesek kizökkenteni mind fizikai, mind pszichikai szempontból az unalomból, a semmittevésből. Abban az esetben viszont, amikor a gyermeknek túlságosan ingerszegénynek tűnik már az egyszerű labdázás, az akasztófázás vagy az ugróiskola az udvaron, ahhoz képest, amilyen ingereket kapnak a virtuális világból, hihetetlen ötletességgel képesek olyan tevékenységet kitalálni, melyek könnyen a veszélyes vagy akár életveszélyes kategóriába tartozhatnak. A testi sértés, a rongálás és az egyszerű, ámde nagyon fontos szabályok áthágása nagyobb izgalommal jár, így nem okoz különösebb nehézséget megértenünk mindezeknek a hátterét. A digitális világ talán az elmúlt két évben mutatta meg igazán, mennyire szükségünk van rá, és mennyire függünk tőle. Nemcsak az iskola került sokszor online térbe, de számos munkahely is. Bármennyire szeretnénk azt hinni, hogy az internet és az okos telefonok nélkül is lépést tarthatunk

az étellel, ez közel sem így van. Készültek már olyan kutatások is, melyek azt mérték fel, mennyire érzik magukat az emberek stresszesnek vagy magányosnak, ha pár percig nincs náluk a mobiltelefonjuk. Az eredmények, bármilyen meglepőek is legyenek, egyértelműen igazolták a feltevést, miszerint valóságos szimbiózisban élünk a kütyükkel. A kutatásokban részt vevő alanyok szívritmusa gyorsult, viselkedésük idegességről és szorongásról árulkodott.

Képesek hatni az idegrendszerre, világ labdába sem rúghat

FOTO: MAKKAJ MARI

A mértékletesség mint arany szabály

Az elmúlt évtizedben az okostelefonok azáltal, hogy interaktívabbak és érintős képernyősek lettek, sokkal vonzóbbá és elérhetőbbé váltak a kisebb gyerekek számára is, akik még a betűket vagy a számokat sem ismerik. A könnyebb navigációnak köszönhetően már a két-három éves kisgyerek is könnyedén eligazodik a mobiltelefonokon. A kérdés viszont még mindig fennáll: mennyire jó ez a gyerekek számára nemcsak fizikai, de pszicho-szociális és intellektuális fejlődésüket tekintve? A válasz, mint bármi másban, amit könnyedén képesek vagyunk túlzásba vinni, a mértékletesség. Az internet adta lehetőségek ki- és felhasználása a megfelelő mértékben, mindenképp pozitív hatással lehetnek a gyermek fejlődésére, különösen akkor, ha kellő figyelmet szánunk a virtuális játékok tartalmára is. Nem mindegy ugyanis, hogy oktató-fejlesztő vagy pedig túlstimuláló játékokkal játszik

naphosszat a gyermekünk. A kutatások azt bizonyítják, hogy azok a gyerekek, akik a kellenél jóval több időt töltenek szórakoztató digitális játékokkal, gyakrabban mutatnak viselkedései vagy figyelmi problémákat. Számukra a hétköznapi élet kegyetlenül ingersegény, nem érzik úgy, hogy a körülöttük lévő világ eléggé stimulálná őket. Sőt rendkívül nehéznek tűnik számukra a sikerélmény vagy a jutalom elérése ahhoz képest, hogy ezt a digitális játékok során egy ujjbegynyi érintéssel elérheti akár egy másodperc alatt anélkül, hogy bármilyen erőfeszítést tenne. Nem találják izgalmasnak az egyszerű társasjátékokat, sőt idegesítően lassúnak érzik a történéseket. Ennek hatására könnyen válnak türelmetlenné és agresszívvá, hiszen a virtuális világban az impulzusok megállás nélkül képesek hatni az idegrendszerükre, méghozzá olyan mértékben, melyhez képest a való világ labdába sem rúghat. Szülőkként a legtöbb, amit tehetünk, ha kellő figyelmekkel és észszerű szabályokkal korlátozzuk az internet és a kütyük adta lehetőségeket gyermekünk életében. A minőségi beszélgetések és az együtt töltött idő felbecsülhetetlen értékkel bírhatnak a gyermek harmonikus fejlődésében. A példamutatás elsődleges feladatunk szülőként és pedagógusként is. Nem követelhetünk, sőt nem várhatunk el a gyermekektől olyasmit, amire mi sem vagyunk hajlandóak. Már azzal sokat tehetünk, ha legalább a családi étkezések, vagy kirándulások alkalmával teljes mértékben figyelmen kívül hagyjuk a mobiltelefonok létezését. Pedagógusként pedig semmi jogunk rászólni a telefonozó gyerekekre, ha szünetben mi is épp a közösségi média üzenő falát görgetjük.

Romboló az állandó telefonozás

Az iskolai szabályzatok a legtöbb intézményben szigorúan tiltják, vagy legalábbis korlátozzák a mobiltelefonok tanítási időben való használatát, viszont ez elenyészően kevés időt fed le azon gyerekek életében, akik iskola után ellenőrzés és szabályok nélkül telefonozhatnak. Sajnos már meg sem lepődünk, ha az utcán vagy a tömegközlekedésen minden gyerek a telefonját nyomkodja. Sokan gondolják úgy, hogy csak a technológiában van a jövő és a gyerek

minél többet foglalkozik a kütyükkel, annál nagyobb esélye lesz arra, hogy majd jól fizetett programozóként befusson. Viszont azt kevesen látják át, hogy ehhez leginkább összetett gondolkodásra és kreativitásra van szükség, és ezt semmivel sem lehet jobban tönkretenni, mint az állandó képernyőzéssel. Az alkotóképességgel rendelkező, azaz kreatív gyermek kíváncsisága és tudásvágya igen magas, autonóm és érzelmi stabilitás jellemzi. Az önmegvalósítás a

A kérdés és egyben talán a legnagyobb kihívás is a mai pedagógusok számára talán az lenne: túlszámalyalható és ezáltal érdekesebbé, ingergazdagabbá tehető az iskolai tantárgyak annál a virtuális világnál, amihez a gyerekek szinte korlátlanul hozzáférnek?

legerősebb belső készítése, így nem vár el külső jutalmat. Szívesen kísérletezik és igyekszik megoldásokat találni egy adott problémára. Gyakran innovatív ötletekkel lép fel, melyekre mások nem is gondoltak. A kreatív gyermek nem túri jól a korlátozásokat és szabályokat, de csakis abban az esetben, ha azoknak nem látja értelmét. Gondolkodása elágazó, divergens, azaz több lehetőséget is figyelembe vesz, a problémákra adott megoldásai pedig eredetiséget tükröznek. A kreativitás sokak szerint velünk született képességünk, ám könnyen a homályba vész, ha olyan környezet vesz minket körül, mely megakadályozza ennek megfelelő kibontakozását. Mind az iskolai rendszer felépítése, mind a családi környezet és a hétköznapi életstílusunk, mind nagymértékben befolyásolják azt, hogy a teremtés képessége, azaz a kreativitásunk milyen utakat nyit meg előttünk.

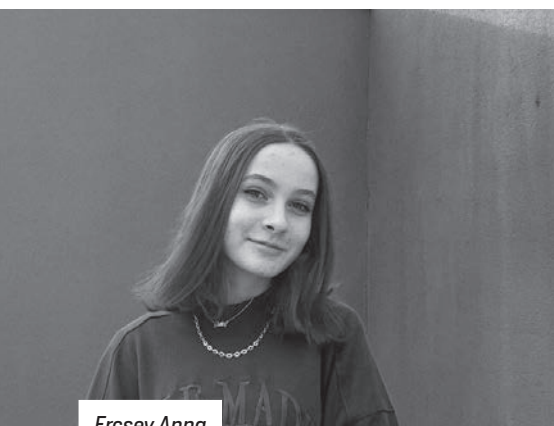
MATEI LINDA

matei.linda@yahoo.com

Művészeti diákok a kényszerű online oktatásról

Számos cikk született már arról, hogy hogyan érintette az online oktatás a diákokat, ám arról nem készült felmérés, hogy a művészeti líceumokban tanulók ezt hogyan élték meg, hiszen tudjuk, az ottani tanításhoz nagyon nagy szükség van a személyes jelenlétre és közösségre. Most két művészeti diák mesél az elmúlt két évről, és arról, hogy mennyire volt nehéz az online oktatás színművészetet és képzőművészetet tanulva.

Ercsey Anna

Nagy Helga a Marosvásárhelyi Művészeti Szaklíceum 10. osztályos diákja, emellett az iskola diáktanácsának, a Magyar Művészeti Diáktanácsnak a társelnöke is. Jelenleg színészmesterség tagozaton tanul, elmondása szerint komolyan foglalkozni a művészeti iránnyal 9. osztálytól kezdett, mivel addig a környezetében a színi csoportokon kívül nem nyílt semmilyen más lehetőség erre.

Arról, hogy mennyire volt nehéz ez a két év művészeti diákként, úgy vélekedett, „szavakba nem lehet foglalni”, hogy milyen volt az elmúlt két év, ami számára és diáktársai számára is eddig ismeretlen helyzet volt, ám ugyanakkor új lehetőségeket is megnyitott. „Azt biztosan kijelenthetem, hogy ez az időszak számomra nagyon mehökkentő volt, számos olyan szituációval találkoztam, amely új terep volt, és amellyel nehéz volt

megbirkózni. A folyamatos bizonytalanság, az oktatás formáinak rendszertelen váltakozása kimerítő volt, és leginkább türelmetlenséget és motivációvesztettséget éreztem” – mondta.

Ercsey Anna szintén a Marosvásárhelyi Művészeti Szaklíceumban tanul képzőművészeti szakon, jelenleg 9. osztályos. Körülbelül 9 éve foglalkozik rajzolásal, komolyabb szinten 4 éve, tehát általános iskolás kora óta. Számára is nagyon zavaró volt a sok váltakozás az online és offline tanítás között, amely minden tanár és diák munkáját megnehezítette szerinte, és, mint fogalmazott, sosem tudták, hogy mikor találkoznak, az online szaknapokon pedig nem nagyon tudtak haladni. „Ilyenkor elment az idő a munkák helyes fotózásával, rengetegszer akadozott a hang, és rossz volt a képminőség, viszont annyiban volt egyszerűbb, hogy nem kellett korábban kelni és bemenni az iskolába, így akik messzebből jönnek, vagy ingáznak, időt nyertek” – magyarázta.

„Nem túlozok, ha azt mondom, hogy a helyzet mélyen traumatizált”

Nagy Helga gimnazista évének utolsó félévében kezdődött az online oktatás, ez volt az első időszak, amelyet ebben az új oktatási formában kellett eltöltenie. Mint mondja, az a félév segített abban, hogy sikeresen vizsgázhasson, mivel kipihent volt, és nagyon rendszeresen és produktívan tudott tanulni, készülni a megmérettetésre, amely így „kimondottnak jól sikerült”.

„Ezután a 9. osztály első hetét otthon kellett töltenem, mivel a még új, ismeretlen osztályt két csoportra osztották, és a hibrid oktatás módszerét alkalmazta az iskola. Nem túlozok, ha azt mondom, hogy a helyzet mélyen traumatizált. Ezek után összesen két hetet jártam iskolába a hibrid módszer szerint, utána a teljes országot lezárták, és májusig nem is találkoztam az osztálytársaimmal” – mesélte.

Hozzátette, ha a rendszeresség és kiszámíthatóság jellemezné az oktatást, akkor neki bármelyik oktatási forma megfelelné, és ki tudná alakítani azt a tanulási formát, ami előreviszi, ám ezeknek hiányában motiválatlan és kedvtelen. Ráadásul a kiszámíthatatlanság mellett a pontos keretanterv is hiányzik, ami szintén megnehezíti a tanulást.

Ercsey Anna az elmúlt két év alatt csak akkor tanult online, amikor karanténba tették az egész osztályt, máskor pedig csak néhány hétre vezették be ezt az oktatási formát, olyankor, amikor az osztályukban valaki elkapta a koronavírus. Mint mondja, szerencsére az ő osztályukban csak egyszer történt ilyen eset, ezért csak egy alkalommal voltak online emiatt. Számára az offline tanítás volt a könnyebb, mert azt szokta meg, és a figyelés is könnyebben megy, míg az online tanításban szerinte nagyon nehéz egész nap egy képernyőre figyelni.

Nem vártak el sok mindent az online oktatástól, de nem is maradtak sokkal

A diákok arról is meséltek, hogy hogyan zajlott az online oktatás az ő tagozatukon, milyen új módszereket próbáltak ki, és mit hiányoltak. Nagy Helga szerint az ő tagozatán jól működött az oktatás, és szerinte kellő akarattal lehet fejlődni és tanulni, még az online oktatásban is, főleg az elméleti tárgyak esetében. Ám a gyakorlati tárgyak esetében más a helyzet, mondja.

„A főszerzők tárgyainál például lehetetlen lett volna a színésztreníningeket online végezni, mivel azok alapfeltétele a kontaktus és egymás megismerése, amelyhez elengedhetetlen a személyesség. Ennek ellenére próbáltuk ezekből kihozni a legtöbbet, és lehetőség nyílt például arra, hogy interaktív feladatokkal ellensúlyozzuk ennek a hiányát, így a legnagyobb hangsúly az egyéni fejlődésre került, és az online oktatás alatt is sikerült egy kisebb repertoárt összeállítani,

amelyet majd bármikor felhasználhatunk” – mesélte. Hozzátette, szerinte az online oktatás a szükséges feltételek biztosításánál többet nem nyújthat, így nem érezte azt, hogy bármilyen hiányérzetel maradt volna, hiszen nem várt el sok mindent, de nyilván egy lapon sem említendő a személyes részvételű oktatással.

Ercsey Anna tagozatán is „elégge nehezen zajlott” az online oktatás, főleg a szaknapok miatt, mivel így kevesebb esélyük volt jelentkezni, mint offline. „A szemtől szembeni oktatásban nyilván észrevehetőbb, ha valaki jelentkezik, meg akar szólalni, és nagyobb bátorsággal is teszi ezt, online általában csak hallgatunk, de ha esetleg valaki meg is szólal, gyakran szaggatott a hang” – magyarázta. Hozzátette, a tanárok leggyakrabban a képernyő megosztásának módszerét alkalmazták Google Classroomban, ami nem volt túl jó megoldás, ő például szívesen kipróbált volna más applikációkat, mondjuk, amik kifejezetten képzőművészettel foglalkozó diákoknak lettek kifejlesztve.

A közösség hiánya nagyon érződött

A diákokat arról is kérdeztük, mennyire tartják fontosnak a közösség szerepét a művészeti oktatásban, hiszen az online tanítás során ez szinte teljesen kiesett, mindenki otthon, egyedül tanulhatott, gyakorolhatott, ami új helyzet volt. Nagy Helga fontosnak tartotta kiemelni, hogy az ő osztályában például mindenki teljesen más egyéniség, más személyiséggel, mindenki a sajátos elveit képviseli, és ezzel semmi baj nincs, ez így van rendjén.

„A közösség már eleve megosztottságot eredményez, akár két különböző szak között is, hiszen például egy zenész, egy színész, egy énekes számára alapfeltétel a társai jelenléte, hisz hogyan zenéljen a zenekar, ha nincs egy karmesterük, vagy, hogy énekeljen a kórus, ha az énekesek nem hallják egymás szólamait, illetve a színészek hogy vigyenek színre egy előadást, ha nem egyszerre lélegeznek?” – tette fel a kérdéseket. Ennek ellenére, mint mondta, az online oktatás során egy képzőművészeti diák lehet, hogy sokkal jobban tudott koncentrálni, hiszen csend és nyugalom vette körül, és lehet, így eredményesebben tudta végezni a munkáját még akkor is, ha a közösség „ihlető hatása” nem volt jelen.

Nagy Helga számára kifejezetten fontos alappillér a közösség, hiszen az iskolai diáktanácson keresztül is előnként próbálja ápolni a kapcsolatot minden egyes taggal. Ugyanakkor a diáktanácscsal arra is törekednek, hogy a művészeti diákoknak olyan lehetőségeket biztosítsanak, akár online, akár offline oktatás van, amelyek a „mindennapi terheik alól kicsit felmentik őket”, és olyan hasznos tevékenységek lehetnek, amelyek során a kikapcsolódásra is van lehetőség.

Ercsey Anna szerint a közösség mindenképpen fontos egy diáknak, és sokban befolyásolja a tanulást is, akár milyen tagozaton is van az illető, mivel ha több hasonló gondolkodású diákkal van körbevéve, nagyobb az esélye, hogy jobban megérti a leckéket, mert van, aki neki újra elmagyarázza az ő nyelvén. Emellett szerinte fontos az is, hogy elmondják, meghallgassák egymás véleményét a munkákról, és meg tudják beszélni a felmerülő problémákat. Véleménye szerint mivel ez az online oktatásban nem igazán volt lehetséges, sokan a diákok közül magányosabbnak érezték magukat és úgy gondolták, nincs, aki segítsen nekik, vagy, hogy nem kapnak megfelelő támogatást.

Kedves emlékekkel is maradtak

Az online oktatás során számos olyan eset is történt, mint mondják, főleg a művészeti iskolákban, amik pont az új, ismeretlen helyzet miatt viccesek volt. Nagy Helga egy ilyen történetet is elmesélt, amely a főszerző egyik óráján történt. A drámatagozat részeként van ugyanis beszédesztétika órájuk, amelyen a magyar nyelv helyes használatát, a tiszta beszédet és kiejtést tanulják. Ennek keretében számlatan gyakorlatot, bemelegítőt végeznek általában, például különböző karakterhangok kidolgozásával foglalkoznak, és egy ilyen alkalommal történt meg az, hogy az órán alig tudták visszatartani a kacagást, amikor a képernyő minden szegletéből különböző karakterhangok visszhangzottak.

Ercsey Anna legkedvesebb emléke az elmúlt két évből az, amikor a tanárok „vicces és tanító jellegű videókat” mutattak nekik, hogy a jelenlétük hiányában jobban megértsék a leckéket. Ők amúgy rajzot és festészetet úgy tanultak, hogy a tanár elmagyarázta a lépéseket,

és miután elkészítették a munkát, lefotózták azt, majd elküldték, a tanár véleménye után pedig kijavították, és ismét visszaküldték azt. Ez sem volt a legkönnyebb feladat, hiszen gyakran félreértették egymást, és kicsit nehézkes volt így a kommunikáció, mondja.

Nagy Helga szerint összességében elmondható, hogy minden munkának, módszernek az alappillére a kontinuitás, és ilyen szempontból egy színés diák online oktatás alatt is tudott fejlődni annak ellenére, hogy csak egyénileg tanult. „Ezekkel a módszerekkel szerintem leg-

Nagy Helga

inkább a személyes tudást lehetett magasabb szintre emelni, vagy az önismeretet elmélyíteni, amely majd a csapatban való dolgozás során fog a javunkra válni” – tette hozzá.

Ercsey Anna ehhez annyit fűzött hozzá, az egyetlen pozitívum az online oktatásban az volt, hogy nem kellett korán kelni, viszont kevesebbet tudott fejlődni a rajzolásban, mert szükségét érezte volna, hogy a tanár élőben is elmondja, mik a hibái, és ösztönözze őt új szemléletekkel. Ugyanakkor, mint mondja, azt mindenképpen el kell mondani, hogy azt nagyon szerette, hogy otthon tudott festeni és rajzolni a saját, megszokott környezetében, ami mindenképpen kényelmes volt.

LÓRINCZ ANNA

lorincz.anna@protonmail.com

Ágoston Imola csíkszeredai iskolapszichológus a két éve tartó járványhelyzet lelki vonzatairól

Nagyon el tud fáradni az ember lelke

– *Régóta dolgozol pszichológusként. Meséld a pályaválasztásodról, a pályán eltöltött időről, melyek ennek a szakterületnek az előnyei, hátrányai?*

– Középiskolás korom elején fogalmazódott meg bennem, hogy pszichológus szeretnék lenni, aztán kacsingattam még egy kicsit az orvosi fele, de végül mégis a pszichológia mellett döntöttem. Nem bántam meg. 2003-ban végeztem a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem pszichológia szakán, azóta a szakmában dolgozom, és folyamatosan képezem magam. 2005-ben mesteri

fokozatot szereztem iskolai tanácsadásból, de közben szívem mindig is a terápia fele is húzott. Család- és párterapeuta vagyok, közben pszichodráma és gyermekpszichodráma képzésben veszek részt. Néhány éve rátaláltam a resztoratív konfliktuskezelési módszerre, amit nagyon hatékonynak látok. Főállásban iskolai tanácsadóként dolgozom, magánpraxisban pedig egyéni, pár-, család- és csoportterápiákat tartok.

Nagyon sok kívülről jövő dolog felett nincs befolyásunk, hatalmunk. Nem tudjuk meddig tart ez a bizonytalan állapot, nem tudunk hatást gyakorolni a médiára. Mégis sok mindent tehetünk magunkért.

Iskolai munkámban nem követelmény a terápiás tudás, de nagyon sokat segít abban, hogy tényleg segítség legyen a diákok és családjaik számára a közös munka. Munkám legnagyobb sikerélménye, öröme, amikor láthatom, hogy valakinek az élete pozitív irányt vesz, és életminősége javul a közös munka során. Nehézsége pedig, hogy az ember lelke, értelme nagyon el tud fáradni. Ha nem tudunk vigyázni magunkra, elfogyunk, kiégünk ebben a szakmában.

– *A két éve tartó járvány sokféle kihívás elé állította a gyerekeket és a pedagógusokat. Ilyen volt az online oktatás, az elszigetelődés, a találkozások és az élmények hiánya. Hogyan látod, milyen szempontból érintette hátrányosan ez a fajta létbizonytalanság a gyermekek és pedagógusok különböző generációit?*

– Vannak pozitív hozadéka is, de sok hátulütője is a helyzetnek. A fiatalok (és nem csak), megfosztódtak szocializációs lehetőségektől, ami számukra

életkorukból adódóan fontos szükséglet a leválás és a felnőtté válás folyamatában. Bezáródtak a számítógépük elé, és ez nemcsak a tanulásukat, hanem szociális, érzelmi fejlődésüket is szabályozza. Egyre több a függő gyerek. Számítógépen játszanak, ott szocializálódnak, és van idejük, lehetőségük hozzáférti olyan tartalmakhoz, amelyek egyáltalán nem a hasznukat szolgálja.

A járványhelyzet sok felnőtt életét is megnehezítette, munkahelyét, megélhetését bizonytalanná tette. Ennek feszültsége is beszívárgott a gyerekek életébe. Ezek miatt sok gyerek van nagyon rossz mentális állapotban. Virágkorát éli a serdülőkoros depresszió. Sokkal több gyerek, fiatal szorul terápiás segítségre, és bizonyos problémák, zavarok egyre korábbi életkorban felütik a fejüket (pl. pánikzavar). A gyerekcsoportok, közösségek szétesetek, a bántalmazások száma az egeket súrolja. Olyan, mintha egymáson vezetnék le a helyzet miatt felgyűlt összes feszültséget. Ha ezt nem vesszük komolyan, és nem próbáljuk orvosolni, sajnos úgy látom tragikus következményei lesznek.

A pedagógusokat számára igazi komfortzónából való kilépés volt, és nem feltétlenül pozitív értelemben. Noha világszerte egyre nagyobb teret hódított már járványhelyzet előtt az online

Nagyon sok iskolának, körzetnek nincs logopédusa, fejlesztő szakemberre. Ezekben a helyzetekben az ilyen problémákkal is az iskolapszichológusokat keresik meg. Ez tulajdonképpen meghatványozza a feladatok számát.

platformok használata az oktatásban, számunkra azonban nem volt rutinos dolog. Nagyon rövid idő alatt, nagyon

Ágoston Imola 1978. december 15-én született Alsósófalván. Középiskolai tanulmányait 1999-ben végezte a székelyudvarhelyi Benedek Elek Tanítóképzőben, egyetemi tanulmányait a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem, pszichológia szakon 2003-ban. Iskolapszichológusként kezdett dolgozni a csíkszeredai Kós Károly Szakközépiskolában. 2006-ban megszerzi a család- és párterapeuta címet, majd pszichodráma asszisztens lesz. Jelenleg a csíkszeredai Nagy István Művészeti Szakközépiskola iskolai tanácsadója és terapeuta. Trénerként is dolgozik felnőttképzésben, illetve fiataloknak tart pályaaorientációs képzéseket.

sok dolgot kellett megtanulni, használni, alkalmazni. Nagy a nyomás minden oldalról, hogy a gyerekek ne maradjanak le a tananyaggal, legyenek vizsgaképesek, közben meg a körülmények folyton változnak, kiszámíthatatlanok, és sok pluszfeladattal bővítik a munkaköri leírást. Ez egyenes út a kiégéshez. A pedagógusok fáradtak, bizonytalanok, túlterheltek, és sajnos nem sok mentálhigiénés segítség áll rendelkezésükre.

– Mit gondolsz, melyek voltak a legfontosabb negatívumok és pozitívumok a két évre visszatekintve?

– Vannak gyerekek, fiatalok, de felnőttek is, akik számára pozitív hozadékaik is vannak ennek a helyzetnek. Akik szívesen vannak családjajaikkal, mert jó ott a légkör és van kapcsolat, időt nyertek pihenésre, közös programokra, töltődésre, hobbira. Sokan beiktatták az életükbe a rendszeres sportolást, sok szülő közelebb került a gyerekéhez.

Úgy gondolom most már túl sokáig vagyunk megfosztva szabadságunktól, túl sokáig tartanak a korlátozások, túl sok az egymásnak ellentmondó infor-

Nyilván vannak problémák, amelyekben egyéni tanácsadással vagy konzultációval lehet segíteni, de csoportos foglalkozás, prevenció, közösségépítés, önismereti foglalkozás, pályaorientáció sok gyerek mentális egészség szintjét növelné.

máció, a bizonytalanság, a kiszámíthatatlanság. Így szorongásaink csak fokozódnak, mentális állapotaink egyre rosszabbak, és ez egyre nehezebben élhető.

– Miként lehet a megélt negatívumokat ellensúlyozni, milyen lehetőségeket látasz erre?

– Nagyon sok kívülről jövő dolog felett nincs befolyásunk, hatalmunk. Nem tudjuk meddig tart ez a bizonytalan állapot, nem tudunk hatást gyakorolni a

A fiatalok a pandémia alatt bezáródtak a számítógépük elé, és ez nemcsak a tanulásukat, hanem szociális, érzelmi fejlődésüket is hátráltatta

médiára. Mégis sok mindent tehetünk magunkért. Nem mondom, hogy könnyű. Egyszerűbb kifele hárítani a felelősséget talán jogosan, de ezzel nem oldunk meg semmit. Hogy jobb állapotba kerüljünk, meg kell oldanunk a helyzet által előhozott megoldatlan problémáinkat. Ha igyekszünk rendet tenni az életünkben, fejlődni, magunk céljaiért dolgozni, kizárni mindazt, ami nem szolgálja a jólétünket. Meg kell próbálnunk nem elásni magunkat a helyzet negatívumaiba, hanem keresünk pozitív dolgokat. Ha nem tudunk külföldre utazni a korlátozások miatt, kereshetünk szép kirándulóhelyeket itthon is. Ha a média túl sok negatív információt közvetít, és ez szorongást kelt bennünk, határolódjunk el, szűrjük meg, mikor mit nézünk. Ebben kell segítséget nyújtanunk a gyerekeknek, fiataloknak is, hogy minimalizálni tudják a helyzet negatív hatásait, és kialakítsanak olyan életképességeket, amelyekkel meg tudnak küzdeni az életükben adódó nehéz helyzetekkel.

– Iskolapszichológusként milyen nehézségekkel szembesültél, szakmai kihívásként tekintesz ezekre a problémákra? Milyen terveid vannak a jövőre nézve?

– Iskolapszichológusként a gyereklétszám ez egyik nagy nehézség. Nyolc-száz gyerekre jut Romániában egy iskolapszichológus, de legtöbbször ennél sokkal több gyerek tartozik.

A segítségre szoruló vagy segítséget kérő gyerekek, szülők, pedagógusok száma az utóbbi időben megduplázódott. Ebben a keretben képtelenek vagyunk ellátni az igényeket. Ez szakmailag nagyon frusztráló tud lenni. Bár nagyon szeretem a munkám, nem tudok erre szakmai kihívásként tekinteni.

Egy másik nehézség, hogy nagyon sok iskolának, körzetnek nincs logopédusa, fejlesztő szakembere. Ezekben a helyzetekben az ilyen problémákkal is az iskolapszichológusokat keresik meg. Ez tulajdonképpen meghatványozza a feladatok számát. Most már van törvény a létszámcsökkentésre, de gyakorlati előrelépések még nem történtek. Pedig ez által sokkal több gyerek, osztályközösség jutna szakmai segítséghez.

Ha terveimre vagy inkább a szakmai vágyaimra gondolok, főként gyerekcsoportokkal dolgoznék. Nyilván vannak problémák, amelyekben egyéni tanácsadással vagy konzultációval lehet segíteni, de csoportos foglalkozás, prevenció, közösségépítés, önismereti foglalkozás, pályaorientáció sok gyerek mentális egészség szintjét növelné. Ezzel nagyon sok, jelenleg szaporodó problémát meg lehetne előzni.

BIRTA-SZÉKELY NOÉMI
bszekelynoemi@yahoo.co.uk

Csudafirka – a kognitív képességek fejlesztése

A Solitudine Egyesület 2010-ben kezdte el tevékenységét Maros megyében, szorosán együttműködve más, Kovászna, Brassó és Maros megyei civil szervezetekkel. Az első években a hátrányos helyzetű családok gyerekeinek a megsegítése volt a fő tevékenysége, a tanulásban akadályozott gyerekek iskolai integrációjában vállalva szerepet.

A programban két szakember vesz részt: Banga Erzsébet klinikai szakpszichológus, gyógypedagógus, az izraeli Feuerstein Intézmény kiképzett szakembere, LPAD dinamikus felmérő, Feuerstein tanulási mediátor, aki több mint húszéves tapasztalattal rendelkezik a nevelésben és a fogyatékkal élők közt eltöltött munkában, valamint Nám Evelin, aki a Babeş–Bolyai Tudományegyetem pszichológiai szakán végzett, és képzett Feuerstein tanulási mediátor.

Az évek során a felmérési-fejlesztési programban közel 35 gyerekkel dolgoztak – számolt be tevékenységükről Banga Erzsébet, aki érdeklődésünkre elmondta, jelenleg 15 gyerekkel dolgozik két szakember, akik egyéni és csoportos tanulási képesség fejlesztést nyújtanak, hogy a gyerekek jobban tudjanak tanulni, beilleszkedni az óvodai és iskolai közösségekbe. „A fejlesztés zömében egyéni, csak akkor beszélhetünk csoportos tevékenységről, amikor a gyerekek szociális viselkedése, kommunikációs képessége megfelel a csoportos tevékenységeknek”

– mondta a program vezetője, hozzátéve, hogy a jelenleg tapasztalt szociális elzárkózás, az iskolai program megbomlása negatív hatással volt a fogyatékkal élő vagy tanulásban akadályozott gyerekek és szüleik életére.

Általában a szülőknek tűnnek fel a problémák

Maros megyében jelentős számú fogyatékkal élő gyerek és tanulásban akadályozott fiatal tanul a normál iskolákban. Az egyesület tevékenysége válasza arra a nagyszámú kérésre, ami a szülők részéről érkezett, akiknek szükségük volt a szakemberek segítségére, hogy a jelenlegi helyzet ellenére fenntartsák a gyerekek fejlesztését és nevelését.

Jelenleg a Csudafirka programban a gyerekek egyéni fejlesztésben részesülnek, jelen esetben 15 gyerek jár fejlesztésre: 4 és 12 év közöttiek, kisiskolások és iskolások.

Általában a szülők vagy hozzátartozók figyelnek fel a gyerekek viselkedésében bizonyos jelekre, arra, hogy valamilyen formában akadályozott a pontosság, a figyelem, a fókuszálás, a kommunikáció vagy az önálló feladatmegoldás. Ahogy a pszichológus mondta „nem tudják a magyarázatot, csak valamilyen formában észrevesznek valamilyen másságot, vagy eltérést az általánosságtól, és kérdéseket tesznek fel, vagy éppen segítséget kérnek. Vannak

esetek amikor egyenesen tanulási képesség fejlesztésre jelentkeznek a gyerekekkel”. Bármilyen is a kérés, a Csudafirka fejlesztő programban először is a dinamikus felméréssel ismerik meg jobban a gyereket, megfigyelik, hogy melyik az a terület ahol fejlesztéssel segíthetnek majd a tanulásban, a gondolkodásban és a szociális viselkedésben. Miután a fejlesztési tervet megbeszélték a szülőkkel, elkezdődnek a Feuerstein-módszer szerinti fejlesztő tevékenységek.

Abban az esetben ha súlyosabb tanulási nehézségeket azonosítanak a szakemberek, ha tartalom- és fogalommegértési problémákat fedeznek fel, akkor összetett gyógypedagógiai fejlesztési programot állítanak össze, figyelemmel követve az óvodai-iskolai beilleszkedést és teljesítményeket.

A kognitív képességek fejlesztése a Feuerstein-módszerrel

A Csudafirka program dinamikus kognitív tanulási képességfelmérést és fejlesztést nyújt a gyerekeknek. (Learning Propensity Assessment Device). A fejlesztési tevékenységek a Feuerstein-módszer eszköztárával történnek. Mindez gazdagítja a kognitív képességeket: a memóriát, a figyelmet, a gondolkodást. A gyerekek megtanulnak önállóan tanulni, a módszer fejleszti az elvont gondolkodást az információ hatékony és logikus szervezésével, önbizalmat és belső motivációt táplál, a gyerekek képesek lesznek munkastratégiákat kidolgozni, ami segíti őket az önállóságban, és a feladatok megoldásában.

Banga Erzsébet elmondta, mivel a Feuerstein módszer fejlesztési eszköztára több kompetenciára kiterjed, egyes esetekben a tanulási nehézségek függvényében, a tanulási nehézségek típusa szerint kezdik el a fejlesztést, addig amíg a környezetük tanítási követelményeinek megfelelnek. Más esetben pedig a fejlesztéssel a fejlődés felgyorsítását követik, a kockázati tényezők (működési

A Feuerstein-módszer

A világhírű kognitív pszichológus, Reuven Feuerstein professzor a kifejlesztője. A tanulási képesség fejlesztő eszköztárát közel 45 éve a világ minden kontinensén alkalmazazzák. A tanítást inkább mint mediálási folyamatot nevezik meg, és célja, hogy olyan célcsoportot segítsen akik a tartalmak és a fogalmak kialakítását vagy fejlődésének

felgyorsítását igénylik ahhoz, hogy a környezetük tanulási követelményeknek megfeleljenek, vagy megelőzőként a strukturált tanulási folyamatot kell beállítani az önállóság fejlesztése érdekében. A fő cél, hogy a tanulásban akadályozott gyerekek és felnőttek esetében a kritikus kognitív területeken változtasson, módosítson.

zavarok, lemaradások) kiküszöbölésével, biztosítják a megelőzést, ilyen az iskolakezdesre való felkészítés, felzárkóztatás. Ha világos jelek utalnak a veszélyeztetett fejlődésmentre, akkor meg kell előzni a probléma kialakulását. „A Feuerstein fejlesztő program nemcsak egy olyan program, amely elősegíti az egyéni fejlődési és akcelerációs potenciált, hanem biztosítja a későbbi fejlődést is. Célja, hogy változtasson a gyerekek kognitív funkcióinak kritikus területein. A legrövidebb fejlesztési időszak 6 hónap – egy iskolai év, a leghosszabb időszak, amit a gyerekek fejlesztése megkér, nem több mint 2-2,5 év. A Feuerstein Basic fejlesztési csomag a 4–9–10 éves gyerekek fejlesztésére szolgál, a Feuerstein Standard fejlesztési csomag a 9-10 évesektől egészen felnőttkorig használható.

A tevékenység játékos gyakorlatok és feladatok összesítéséből áll

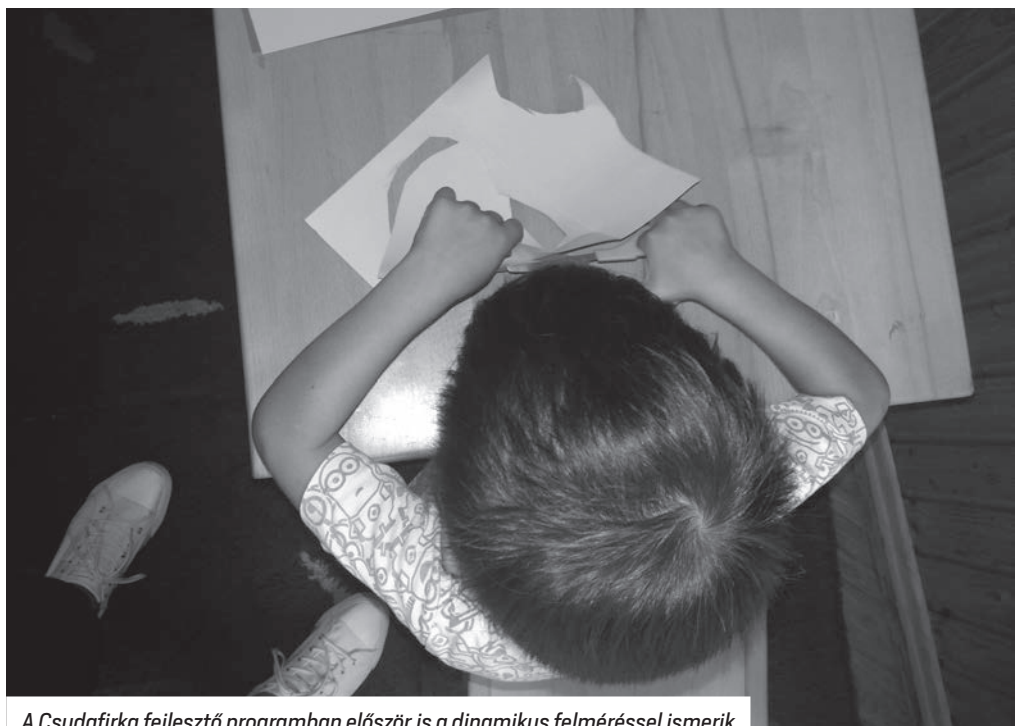
A tevékenységek lefolyása nagyban megegyezik bármilyen gyógypedagógiai/pedagógiai fejlesztő tevékenységgel. A nagyon gyakori, figyelemzavar esetében, a tevékenység lényege a kívánatos viselkedésmódok kialakítása, megerősítése, valamint a nemkívánatos viselkedések visszaszorítása, korrekciója, illetve új viselkedésmódok kialakítása. A Feuerstein-módszer megközelítése alapján a problémás viselkedés vagy probléma megoldás háttérében valamilyen maladaptív viselkedéstanulás vagy gondolkodásment áll. Cél, hogy ne a „rossz” viselkedésre kapjon figyelmet (negatív figyelmet) a gyermek, hanem a ritkábban előforduló, de „jó” viselkedésre kapjon megerősítést, ugyanakkor új problémamegoldási gyakorlatokat ismerjen meg, és tanulja meg azokat alkalmazni a mindennapokban.

Egy fontos eleme a gyakorlatoknak az „Álljunk meg és gondolkodjunk!” felszólítás. Ha valamit nem tud a gyerekek megoldani, hajlamos a dühkitörésre, összetépi a papírt, eldobja a ceruzát, és ezt követik a negatív gondolatmenetek, „én nem tudom ezt megcsinálni”, „én nem vagyok képes ezt”, „én nem szeretem”, „nem akarok ilyent”. Ezeket a negatív jelzéseket, pozitív megközelítésben kell fogadnunk azért, hogy a hangsúly átforduljon a pozitív meglátásra, és ne a negatív „nem tudom, nem vagyok képes, nem akarom kijelentések”

rögzüljenek. „Az ADHD, elemek mellett sok esetben koordinációs nehézségeket is azonosítunk, aminek következtében a gyerek nehezen fog előrehaladni bármilyen írásos gyakorlatban, ezért a fejlesztésben sok olyan játék beékelődik, ami a neuromotorikus képességeket, a jobb kéz – bal kéz, jobb láb – bal láb koordinációt fejleszti és segíti elő. A tevékenységek tehát játékos gyakorla-

jobb kezét és bal kezét, de amikor különféle gyakorlati helyzetekben kellene az irányt felismernie, szorong, tanács-talan és gyakran eltéveszti az irányt.

„A Feuerstein-módszerben végzett fejlesztésben külön hangsúlyt fektetünk a téri tájékozódásra. A fejlesztés a legegyszerűbbtől a legkomplexebb helyzetekben mutatja be a téri helyzetek felismerését, megkülönböztetését és

A Csudafirka fejlesztő programban először is a dinamikus felméréssel ismerik meg jobban a gyereket

tok és feladatok összesítéséből áll, aminek köszönhetően lehetőség adódik a gyerekeknek, hogy új viselkedésmóddal, rendszerezettebb gondolkodási stratégiákat tanulhasson meg, és alkalmazzon” – magyarázta Banga Erzsébet.

A térbeli tájékozódás fejlesztése

Minél több akadályba ütközik a gyerekek, és minél kevesebb sikerélményben van része a tanulóval kapcsolatban, annál nehezebben fog tudni megküzdni a következő tanulási kihívással. Az önállósághoz feltétlenül szükség van jó problémamegoldó képességre, ami nem lehetséges a hipotetikus és a logikus gondolkodás nélkül – hangsúlyozza a pszichológus, hozzátéve, hogy ha a gyerek iránymeghatározási és tájékozódási nehézségekkel küzd, nyugalmi helyzetben, támogatással megnevezi a

megnevezését. A téri tájékozódáshoz elengedhetetlen az információ átvizsgálása, a tárgyak és történések relatív helyzetének azonosítása, valamint szilárd és működőképes fogalomrendszer kialakítása. A fejlesztés során a gyerek azonosítja a tárgyak téri helyzetét és felismeri a kapcsolatot két vagy több tárgy között” – mutatott rá a szakember, kiemelve, hogy a tájékozódás nagyban befolyásolja az írás és olvasás kialakulását. A térbeli tájékozódás fejlesztésekor három fontos tényezőt kell figyelembe venni: elsősorban a testséma fejlesztését, a saját testből kiindulva, majd a téri tájékozódást tárgyakkal viszonyítva és téri irányok felismerését a síkban.

MOLDOVÁN ZENKŐ

zenni13@yahoo.com

A mi iskolánk

A mi iskolánk a legjobb iskola. Először is azért, mert mászkálhatunk a föld alatt. Lemegyünk az alagsorba. Sötét van. A sötétben csövek futnak, és rácsos ajtók nyikorognak. Ez jó. Vannak vízfűnyű neoncsövek, de azok csak egészen kivételes esetben égnek. Ez rossz.

A kézimunkaterem mellett keskeny lépcső visz a padlásra. Ott is van nyikorogó rácsos ajtó. Ez jó. Az emeleti főfolyosóról is vezet fölfelé keskeny lépcső, de ott fekete alapon aranybetűkkel írja, hogy PÜSPÖKI IRODA. Arra nem szabad lábatlankodni. Ez rossz.

Az osztályban három padsorban ülünk, két padsor fiú, egy padsor lány. Mi, lányok az ablak melletti sorban ülünk. Ez jó. A tábla előtt húsz centi magas dobogón viharvert katedra áll, mögötte rozoga Thonet-szék. Énekóra lesz. A portörölt keressük. Nincs. Ez rossz.

Jön Gyula bácsi, nincs portörölt, térdelünk. Mindenki tépje ki egy füzetlapot! Nehogy az énekfüzetből tépd! – üvölti. Lapot a térd alá, és akkor térdre. Össze ne koszd a nadrágot, anyákkal nem húzunk ujjat! Rendetlen, lusta banda!

Gyula bácsi fekete dobozban hozza az akkordeont. Az egy harmonika. A dobozból lapos, kerek üllőpárnát vesz elő, a Thonet-székre csapja, és arra ül. De előtte még a katedrát és a széket letörli a portörölővel, amit az osztály kötelessége biztosítani. Elfelejtettük, úgyhogy térdelünk.

Térdelés után Gyula bácsi körbejár az osztályban, ellenőrzi a felszerelést. Félelem és rettegés az öt bében! Puskás, Bocskai és Káptalan már kint reszket a dobogón. Puskásnak radírja, Káptalannak nyeles smirglije nincs. Bocskainak a ceruzája 2B, amikor Gyula bácsi világosan elmondta, hogy HB ceruza kell.

És akkor ütemezünk. Le, balra, jobbra, fel. Fleccs az ajtó felé, Taknyádi Pál! Hármás! Négy negyedes ütem, nem háromnegyedes, Lökött Péterné! Na, még egyszer! Le, balra, jobbra, fel! Így, most már néz ki valahogy! Ötös! Helyre takarodni!

„És a gallérijánál fogva fölakasztja Kleint az ajtó mellett hosszan húzódó fogásra. Klein óra végéig ott lóg.”

Gyula bácsi két karját a tartószíjba dugja, felölti az akkordeont, és végre kórusban éneklünk. Ez jó. Gyöngy élet a pionírélet. Románul, de kánonban, úgyhogy annyira nem rossz. De Klein az ajtó melletti padsor utolsó padjában görcsösen röhög. Ez rossz.

Gyula bácsi feje seperc alatt vörös lesz. Akkordeon le, Gyula bácsi Klein magasságában. Hát te azt hiszed, én szórakozni járok ide? – kérdi. És a gallérijánál fogva fölakasztja Kleint az ajtó mellett hosszan húzódó fogásra. Klein óra végéig ott lóg. A jó lovas katonának de jól vagyon dolga. Így nem lehet énekelni.

Amerre én járok, még a fák is sírnak, sűrű ágaikról levelek lehullnak. Klein

a fogason énekel. Gyula bácsi kibújik hangszeréből, fekete dobozába pakolja a harmonikát, felhagy három sor pontozott félhangot. Dó, ti, lá. Csengőhang. Üllőpárna fekete dobozba, Gyula bácsi történelem.

Lerohanunk az első emeleti lányvécébe. Az áсок cigiznek, ezt mindenki tudja, csak a tanárok nem. Az egyik ás lány már negyedikes korában cigizett, azt sem tudta senki, csak mindenki. Ülünk a vécében, matekóra lesz. Jutka néni a világ legjobb matektanárja. A mi iskolánk a legjobb iskola.

LÁSZLÓ NOÉMI
nocsek@gmail.com

Amikor beteg a gyermek

Annál durvább, valósággá vált rém-álmodt aligha tudna idézni egy szülő, mint amikor beteg a gyermeke. Mivel a „túlkaranténozás” hatására is Leám immunitása visszafejlődni látszik a kiscsoportos szintre, bőven volt alkalmam elemezgetni a jelenséget az utóbbi időben. Mármint azt, hogy mi a szülői viszonyulás a gyermek heti rendszerű lebetegedéséhez. Viccesen fog hangzani, de szerintem általában egészségtelenül viszonyulunk ehhez: ilyenkor, ha

Viccesen fog hangzani, de szerintem általában egészségtelenül viszonyulunk ehhez: ilyenkor, ha nem figyelünk jól oda, akkor saját tehetetlenségünket tupírozzuk mesterfokozatra, ami egész egyszerűen azt jelenti, hogy mi magunk is gyermeketegek vagyunk ilyenkor.

nem figyelünk jól oda, akkor saját tehetetlenségünket tupírozzuk mesterfokozatra, ami egész egyszerűen azt jelenti, hogy mi magunk is gyermeketegek vagyunk ilyenkor. Nos, amikor a gyermek beteg, a legkevesebb szükség arra van, hogy kétségbeesett, elképtelenedett, aggodalmaskodó, erőtlen, helyenként jajveszékélő szülőt (esetenként nagyszülőket) lásson maga körül sündörögni. Ez a viszonyulás mélyen demoralizáló, így a betegsége nehezebben kezelhető minden értelemben.

Tegyük még itt hozzá azt is: a mi kultúránkban a betegség jelenségéhez alapvetően kétfajta viszonyulás létezik, és mindkettő végletes, tehát ártalmas. Az egyik a túlagítáló, a másik a teljesen lesajnáló. Az említett két formát teljes szépségében megcsodálhattuk a

Covid-járvány eddigi időszaka alatt. Mindkettő gyomorforgató bizonyos tekintetben, pont azért, mert eltúloz valamit, amitől a betegség egyfelől túlmítizált, másfelől teljesen bagatellizált lesz. Eddigi megfigyeléseim szerint az aranyközéppont itt a helyes és hatékony hozzáállás: konstatáljuk a betegség létét, szaktanácsot kérünk, kikezeljük, közben pedig empátiánkat kifejezzük a beteg iránt (privilegizált bánásmód formájában). Ezt azért is tartom fontosnak, mert a gyermek ezt fogja elsajátítani önnön viszonyulásaként. Nyilván, ez generációról generációra változhat, és néha még szükségszerű is az, hogy ez így legyen. Lehet szakítani betegségszempontokkal és -panellekkel, amelyek működésképtelennek bizonyultak a saját életünkben.

Persze azt sem mondhatom, hogy az említett szakítási kísérleteim osztatlan sikert arattak a felmenőim körében, de vannak vitás helyzetek, amelyeket fel kell vállalni egy majdani megfelelő és kívánatos megoldás és új viszonyulásminta érdekében.

Az én kapcsolódó történetem úgy kezdődik, hogy tél volt, eső esett és éppen szenteste volt, Lea pedig egyre sűrűbben köhögött. Az ünnepi asztal köré sereglett családi kupak úgy döntött, hogy nekem kellene „megjavítanom” a gyermeket, de „most, azonnal” és „gyorsan telefonálni kell az orvosnőnek”. Nyilván, a történetbe itt nem volt beleszámítva az, hogy az egyszülős családokban alapvetően más a betegségszempont, ha jól akarunk magunknak, nem pedig falra mászni, és le sem jönni többé onnan. A „megjavító” felvetésre pedig azt találtam mondani, hogy „éppen keresem Google-en a leghatékonyabb natúr gyógymódokat (az orvosi honlapokon, nem máshol), amiket holnap délelőttig be tudok vetni, amikor majd felhívom a doktornőt, mert neki is szentestéje van ma, nem csak nekünk”, továbbá még azt is találtam mondani, hogy „Leával hazamegyünk majd, hogy kettesben alakítsuk

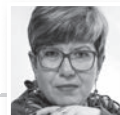
a további kezelést, én ugyanis egyedül jobban veszem az akadályokat, mint az aggódó nagyszülők karának hang- és kétség-aláfestésével”. Ezek a megállapítások aztán rám zúdították a népharagot, hangos érvelés is lett belőle, továbbá különböző jelzők is röpködtek a karácsonyfadíszek fölött a friss fenyőillatban. Az ünnepi haragvadás akkor vált általánossá, amikor a kupak tapasztalta, hogy márpedig nem tágítok az álláspontomtól, amelyet nemcsak kinyilatkoztattam a Megváltó születésével egyidejűleg, hanem a kifundált tervet gyakorlatba is fogom ültetni szűk családi önmegváltás formájában.

Az egyszülős családokban alapvetően más a betegségszempont, ha jól akarunk magunknak, nem pedig falra mászni és le sem jönni többé onnan.

Amit következtetésképpen el tudok itt mondani: paradigmaváltások idején fölöttébb szükséges, hogy ne bizonytalanodjunk el. Ha a stratégia kellőképpen gyakorlatiasnak mutatkozik, akkor nyugodtan ki lehet tartani mellette, úgy kábé az utolsó leheletig. Hazajöttünk tehát Leával: sópárna, méz és beüzemelt párolószerkentyű volt a másor aznap este. Másnap, polgári időpontban felhívtam az orvosnőt, aki gyorsan beazonosította a betegséget, mert nem a Leáé volt az egyetlen eset abban az időszakban, részletezte a gyógymódot, kiderült, hogy volt minden itthon, ami csak kellett hozzá. Két nap múlva alig-alig köhögött elvéve.

BARTHA RÉKA

bartha.reka.emese@gmail.com

Apáczai-díj: pályázati felhívás pedagógusoknak – 10. kiírás

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége országos elnöksége által alapított tudományos tanács két évente írja ki Apáczai-díj pályázatát a romániai magyar közoktatásban tevékenykedő pedagógusok részére. A díj Apáczai Csere János munkásságának állít emléket, és célja a közoktatásban dolgozó magyar pedagógusok tudományos tevékenységének értékelése, ösztönzése, népszerűsítése. A két évenként odaítélt díjra önálló kötetben, elismert tudományos szakirányú folyóiratban megjelentetett vagy a világhálón közzétett munkák szerzői jelentkezhetnek. A tudományos tanács 2022-ben tizedik alkalommal írja ki pályázatát az Apáczai-díj elnyerésére. A pályázaton azok a pedagógusok vehetnek részt, akik a közoktatásban dolgoznak, vagy onnan mentek nyugdíjba, és az oktató-nevelő munka mellett tudományos kutatást is végeznek. A két évenként kiírt pályázatra az előző díjkiosztó – 2020. október – után megjelent tudományos munkákkal

– szakkönyvvel (szerzőként vagy fordítóként), tankönyvvel, munkafüzettel, település- és iskolamonográfiákkal, folyóiratban megjelentetett vagy a világhálón közzétett tudományos munkákkal, illetve rendszeresen működtetett tudományos-oktatási portállal lehet jelentkezni a természettudomány, a humántudományok, valamint a pszichopedagógia területéről. A tudományos tanács idén is kategóriánként egy-egy díjat oszt ki, de el is tekinthet a díj odaítélésétől, amennyiben arra érdemes pályamunkát nem újítanak be.

Az Apáczai-díj kisplasztikából, sorozámozott oklevélből és pénzjutalomból áll.

Pályázni egyénileg vagy csoportosan lehet. Azok a pedagógusok, akik már részesültek Apáczai-díjban, elnyerhetik a díj ezüst, arany vagy gyémánt fokozatát.

Pályázni kizárólag online módon lehet, postázni csak a díjnyertes pályamunkák egy példányát szükséges. Az

internetes Apáczai-díj pályázatkezelő elérhető az RMPSZ honlapján.

Az elfogadott pályázatot a hiánytalanul kitöltött regisztrációs felület, a benyújtott tudományos munka részletes, de nem több, mint kétoldalas pdf-formátumú ismertetése, a pályázó magyar nyelven írt szakmai önéletrajza, valamint a pályamunka pdf-változata vagy annak élő linkje képezi.

A pályázatok feltöltésének határideje: 2022. augusztus 25.

Az Apáczai-díj pályázati felhívása elérhető a www.rmpsz.ro oldalról, további információk az apaczaidij@rmpsz.ro ímelel címen igényelhetők. A beérkezett pályamunkák elbírálásáról a tudományos tanács gondoskodik, és a döntésről a megadott elérhetőségen értesíti a pályázót.

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége Tudományos Tanácsa

Mémverseny középiskolások számára

A Partiumi Keresztény Egyetem Humántudományi tanszéke Mémversenyt szervez középiskolások számára. A kötelezően szöveget is tartalmazó memeket a htt@partium.ro e-mail címre várják 2022. március 15-ig, PNG vagy JPEG-formátumban, maximum 3 Mbyte méretben. A levél szövege tartalmazza a diák teljes nevét, települését, iskoláját, osztályát és az osztály szakját, a levél tárgya: mémverseny. A versenyen részt vevő középiskolások vállalják, hogy az általuk készített memet a Partiumi Keresztény Egyetem felhasználhatja, a szerző nevének megjelölésével megoszthatja weboldalán és más online felületeken is. Az első díjazott 500, a második díjazott 300, a harmadik helyezett 200 lej értékű jutalomban részesül.

téma: fogyasztói társadalom
leadási határidő: 2022. március 15.
eredményhirdetés: 2022. április 8.

Az elkészített memeket a htt@partium.ro címre küldhetitek, mellékelve az adataitokat (teljes név, település, iskola, osztály és az osztály szakja).

A PKE Szociális munka és Szociológia szak versenye középiskolásoknak

MÉMVERSENY

Naponta több százan hívták a segélyhívót

Átlagosan naponta majdnem hétszázszor hívták a gyermekbántalmazás bejelentését fogadó 119-es országos segélyhívó számon: beüzemelésének első két hetében közel tízezer hívást fogadtak – közölte a Szabadság. A legtöbben csak ellenőrizni akarták, működik-e a szolgáltatás, többen információkat kértek gyámsági kérdésekben vagy a gyermekek jogait igazoló iratok kibocsátásáról. A megyei és fővárosi szociális és gyermekvédelmi igazgatóságoknál (DGASPC) beüzemelt két-két, összesen 94 telefonközpont a nap 24 órájában bármilyen hálózathoz ingyenesen hívható. Január 5-i beüzemelése után az első két hétben érkezett hívások alapján országos szinten 1706 ügyben gyermekek számára veszélyt jelentő helyzetet azonosítottak, ezt tanácsadással, szakhatóságokhoz irányítással, sürgősségi beavatkozással kezelték, 81 esetben terepre is kiszálltak. Kolozs megyében a segélyhívószámra érkezett bejelentéseket többnyire (több mint 83%-ban) felnőttek kezdeményezték, de kiskorúak és szociális munkások is telefonáltak. Az első két hétben 57 hívást fogadtak, zömükben szexuális és érzelmi bántalmazásokról, de jelentettek koldulásra kényszerítést és iskolai erőszakot is, két esetben történt helyszínelés. Bár 2004 óta törvény tiltja családon belül a gyermek elleni bármiféle erőszak alkalmazását, a Mentsétek meg a Gyermekeket Egyesület 2013-as felmérésében a gyermekek 63%-a mondta, hogy verik a szülei, és minden ötödik szülő hatékony nevelési eszközt lát a testi fenyítésben. Az elemisták és annál kisebbek esetében inkább az elhanyagolás jellemző az egyesület 2017-es kutatása szerint, amely arra is rávilágított: a kiskorúakkal közvetlen kapcsolatban álló szakemberek (tanárok, orvosok) közül csak minden második képes a képzettségéből fakadóan felismerni, ha a gyermeket bántalmazzák vagy elhanyagolják. Az iskolás korúak mintegy harmada bullying áldozata. A kormány tájékoztatása szerint fizikai bántalmazásnak minősül bármilyen erőszakos (véletlen vagy szándékos) cselekedet, amely

folytán egy gyermek megsérül. Az érzelmi bántalmazás jóval nehezebben definiálható, de ide sorolhatóak például a bántó megjegyzések, káromlások, a gyermek megszegényítése, fenyegetések, a családon belüli verbális agresszió. Szexuális bántalmazásnak minősül a közöszlésre, nemi aktusokra kényszerítés, illetlen érintések, pornográf tartalmak megtekintésére, prosztitúcióra kényszerítés, gyermek előtti meztelenkedés. Az elhanyagolás a gyermekbántalmazás sajátos formája: ennek a megnyilvánulásnak áldozata az a gyermek, akinek gyámja nem biztosít megfelelő élelmezést, ruházatot, otthont vagy felügyeletet.

Új iskolát építenek Csíkszeredában

Három-négy éven belül új épületbe költözhet a speciális nevelési igényű diákokat oktató csíkszeredai Szent Anna Speciális Iskola – írta a Maszol. A jelenleg használt csíksomlyói ingatlan a ferences rend tulajdona, és szeretnék szakrális térré alakítani az épületet, ugyanakkor már szűknek bizonyul a három (polcrendező, asztalos, textil) szakon tanuló 65 diák számára. A Hargita Megyei Tanács által megvásárolt telken európai uniós támogatással építenék az új ingatlant. Az újonnan kinevezett iskolaigazgató, Molnár Szilvia bejelentette: asztalos képzésüket modern bútorok gyártásával kívánják bővíteni.

Iskolai járványkárók

Világszerte szinte leküzdhetetlen károkat okozott a gyermekek oktatásában a járvány, és azok kezelésére nem lesz elég az iskolák megnyitása – idézi Robert Jenkinst, az UNICEF oktatási igazgatóját az AFP. A járvány miatti részleges vagy teljes korlátozások még mindig több mint 616 millió tanulót érintenek az ENSZ adatai szerint, és sok országban nemcsak a tanulást nehezítik meg, de a diákok mentális egészségére is hatnak, növelik a bántalmazás kockázatát, és negatívan befolyásolják a táplálkozást. Bár a hátrányok a gazdag országokat is megviselik, az alacsony és közepes jövedelmű országokban a hatás

fokozottan súlyos: a tanintézmények bezárása miatt az egyszerű szövegeket megérteni vagy olvasni képtelen tízévesek aránya akár 70% is lehet a járvány előtti 53%-kal szemben, az etiópiai diákok 30-40%-kal kevesebbet sajátítanak el a matematika-tananyagból, Dél-Afrikában 2020 márciusa és 2021 júliusa között 400-500 ezres volt az iskolai lemorzsolódás.

Érdemösztöndíjak 9,50 felett

Az oktatási minisztérium statisztikákat készít a diákok első féléves átlagaiból, és ha csökkent a 9,50-es médiát elérő tanulók aránya, akkor úgy módosítják az ösztöndíjak odaítélésének átlaghoz kötött kritériumait, hogy az e célra elkülönített teljes összeg felhasználásra kerüljön – jelentette be a Tanulók Országos Tanácsa (CNE) az oktatási minisztériummal január közepén folytatott egyeztetés után a Maszol által idézett Edupedu.ro szerint. Az idei ösztöndíjakat nem az első félév, hanem az elmúlt tanév átlaga alapján ítélik oda: minden diák, aki az elmúlt tanévben 9,50 feletti átlaggal végzett, második félévre megkapja az érdemösztöndíjat. Az ösztöndíjak odaítélésének kritériumait módosító miniszteri rendelet szerint egyébként az érdemösztöndíjban részesülő tanulók listáját minden félévben frissítik a tanulmányi eredményekben bekövetkezett változásoknak megfelelően.

Egyetemisták járvány árnyékolta jövőképe

A közösségi életet, a rendezvényeket hiányolták leginkább az elmúlt időszakban a romániai magyar egyetemisták – derül ki a Magyar Ifjúsági Központ YZ Intézete és az Országos Magyar Diákszövetség átfogó kutatásából, melyről Egy Pálma élete címmel játékos élő szereplős videó is készült bemutatva, mit gondolnak saját jövőjükéről az egyetemisták, és hogyan látják ezt a szakértők. A kérdőívet 323 település és 27 hazai felsőoktatási intézmény 1239 magyar egyetemistája töltötte ki. A közel húszperces videót néhány nap alatt már 63 ezren látták a Magyar Ifjúsági Központ Facebook-oldalán, ugyanott elérhető a részletes kutatás is.

Újabb nyolc bölcsőde megépítését hagyták jóvá

További 8 korszerű és környezetbarát bölcsőde megépítését finanszírozza a szakárta, közülük négy erdélyi városokban épül – közölte január végén az Rmdsz. ro. 40 gyermek befogadására alkalmas kis méretű bölcsőde épül Nagyváradban, Szászsebesen és kettő Konstancán, közepes méretű Temesváron és Karácsonkón, 100-110 gyermek befogadására alkalmas nagy bölcsőde Zilahon és Bákóban. Cseke Attila fejlesztési miniszter elmondta: közbeszerzésre írhatják ki a nyolc munkálatot, amely után indulhat az építkezés. Korábban 52 bölcsőde megépítése kapott jóváhagyást.

Képzésre összpontosít a székely-szörvány program

Idéntől szintet lép a székely-szörvány együttműködés, az Összetartozunk program keretében a szakmai felkészítőkre, a továbbképzésekre fektetnek nagyobb hangsúlyt – tájékoztatott február elején a Kovászna Megyei Tanács sajtóirodája. Szombaton a Kovászna megyével testvérkapcsolatot ápoló szörványközösségek képviselői és a háromszéki művelődési szakemberek találkozta, az idei tevékenységeket egyeztetették. Tamás Sándor, a Kovászna Megyei Tanács elnöke rámutatott, két éve a járvány miatt megtorpant az együttműködés, az idei évtől olyan programokat indítanak, melyek a tudásátadásról, képzésekről, közösségi vezetők szakmai felkészítéséről szólnak, az a cél, hogy a helyi erővel lehessen szörványban működtetni a magyar közösségi életet. „A szörványban nemcsak az elöregedés jelent veszélyt, hanem az erőteljes asszimiláció, az egyre gyakoribb vegyes házasság. Élő, aktív kisközösségeink vannak, amelyek külső segítség nélkül nem tudnak megmaradni magyarként. Ezért fontos a székely-szörvány együttműködés, mert olyan pillanatokat biztosít, amelyek a szörványközösségekben felrázzák azokat a tagokat, akik már sokszor eltemették magukban magyar nemzeti érzéseiket. Ugyanakkor a tudástranszfer lehet kétirányú, hiszen nekünk is van olyan tudásunk, amelyet a tömbben

élő magyarság használni tud: megtanultuk, hogyan kell hatékonyan kommunikálni a többséggel” – hívta fel a figyelmet Benedek Zakariás, a szörványközösségek parlamenti képviselője, aki fontosnak tartja, hogy az együttműködést gazdasági szinten is kiterjesszék. Imreh István, a Kovászna Megyei Művelődési Központ vezetője azt szorgalmazta, hogy összehangoltan kell a szörványt támogatni, jelenleg sokszor párhuzamosan futnak a különböző programok. Javaslatként hangozott el, hogy szervezzék hálózatba a helyi közösségi szervezőket, ugyanakkor a testvérmegyei kapcsolatok mintájára indíthatnak együttműködéseket Székelyföld és a szörványmegyék között. Háromszék Hunyad, Fehér, Szeben, Brassó, Beszterce és Máramaros megyével alakított ki együttműködést.

Katolikus iskolaépületeket tataroznak Székelyföldön

Iskolafelújítási támogatások adománylevelét adta át az épületek tulajdonosát – a római katolikus egyházat – képviselő Kerekes László segédpüspöknek január végén Székelyföldön Soltész Miklós, Magyarország Miniszterelnökségének egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára – közölte az MTI. Gyergyószentmiklóson a Fogarassy Mihály Műszaki Szakközépiskola katolikus egyházi tulajdonban levő épületének felújítását 245 millió forinttal támogatja a magyar kormány, Székelyudvarhelyen pedig a Tamási Áron Gimnázium épületeinek felújításához nyújt 720 millió forintos támogatást. A gyergyószentmiklósi iskolafelújítást már korábban is támogatta a magyar kormány 67 millió forinttal, ebből újították fel a pincészetet és a tetőt, az újabb támogatásból folytatják a tetővel kapcsolatos munkákat, megújítják az épület utcai homlokzatát, és kicserélik a nyílászárókat. Székelyudvarhelyen a Tamási Áron Gimnázium központi főépületét korábban felújították a magyar állam 1,5 milliárd forintos támogatásából, a mostani támogatásból az elemi osztályokat befogadó melléképület már megkezdett felújítását fejezik be, és elkezdik a tanintézet kollégiumának tatarozását.

Betanító nyugdíjas tanárok: sok helyen szakemberhiány van

Országos viszonylatban csaknem 8000 olyan pedagógus dolgozik az oktatásban, akik 65 évnél idősebbek. A nyugdíjas korú bedolgozó tanárok aránya 3,96 százalék – derül ki az Oktatási Minisztérium által közölt adatokból. Az idős tanárokat foglalkoztató megyék élvonalában az ország déli megyéi szerepelnek: Ialomița, Tulcea és Giurgiu. A maszol.ro cikkéből kiderül, bár az ország egyik legidősebb tanára Hargita megyében oktat, de sem Kovászna, sem Hargita megyére nem jellemző, hogy szakemberhiány miatt hívnák vissza a nyugdíjasokat. Maros megyében ezzel szemben a reál tantárgyakat oktató pedagógusok hiányával szembesülnek. A minisztérium adatai alapján a bedolgozó nyugdíjas tanárok többsége nem idősebb 68 évesnél, de vannak, akik a 80-as éveikben járva is oktatnak. Bihar megyében például egy 88 éves pedagógus is dolgozik még, ugyanakkor Hargita megyében egy, Giurgiu megyében kettő és Bukarestben egy 85 éves oktató tanít be. Az elmúlt évben Maros megyében az aktív pedagógusok több mint 3 százaléka 65 és 88 év közötti volt. A nyugdíjas korú tanárok a tanfelügyelőségeknél jelezhetik maradási szándékukat. Eddig 35 tanár maradását hagyták jóvá Maros megyében – tájékoztatott Illés Ildikó, helyettes főtanfelügyelő. Mint fogalmazott, az érintett tanároknak egyes fokozattal kell rendelkezniük, nagyon jó kiértékelést kell kapniuk a tanév során, hogy kérhessék a meghosszabbítást. A legtöbb kérvényt leadott nyugdíjas korú tanár az elemi oktatásban, valamint a gimnáziumi képzésben vesz részt, többségük matematikát, fizikát és kémiát oktat. A koronavírus-járvány miatt két év alatt az idősebb tanároknak is sikerült alkalmazkodniuk az online oktatáshoz – részletezte a főtanfelügyelő-helyettes. Mint mondta, fokozatosan vezették be ezeket az új módszereket, és mivel az idősebb tanárok többsége is sikeresen megtanulta a modern eszközöket használni, nem okoz gondot a továbbiakban sem számukra az új elvárások szerint oktatni.

K. E.